

พัฒนาการการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา
ด้วยกระบวนการCIPPA MODEL

การวิจัยในชั้นเรียน
ของ
วินัย ศิริสำราญ

หน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนภูเวียงวิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายการวิจัย.....	4
ความสำคัญของงานวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	7
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA	13
แผนการจัดการเรียนรู้.....	20
การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	29
การหาดัชนีประสิทธิผล	31
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	32
ความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
บทที่ 3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การสร้างและหาคคุณภาพของเครื่องมือ.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
ความหมายของงานวิจัย	74
สรุปผล.....	74
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	77

ชื่อเรื่อง พัฒนาการการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ด้วยกระบวนการ CIPPA Model
ผู้วิจัย นายวินัย ศิริสำราญ
ปีการดำเนินการ 2562
หน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนกุเวียงวิทยาคม

บทคัดย่อ

การพัฒนาการเรียนการสอน เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1.) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2.) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA 3.) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกุเวียงวิทยาคม อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 คน จาก 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.90 และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 1 ฉบับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.64 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีประสิทธิภาพ 84.83/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้

กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีค่าเท่ากับ 0.66 หรือคิดเป็นร้อยละ 66

3. 3. นักเรียนที่เรียน เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีความพึงพอใจโดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.09-4.58)

โดยสรุป การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

บทที่ 1 บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขปรับปรุง พุทธศักราช 2545 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาของชาติที่มุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาการ เน้นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลและ สังคมไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขัน ร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2546. 7 - 8) ซึ่งสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวในหมวดที่ 4 มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 24 กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้ 1.) จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2.) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3.) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4.) จัดการเรียน การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5.) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภท ต่าง ๆ 6.) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถาน ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 7 - 9) มาตรานี้ถือได้ว่าเป็นตัวมาตราที่สำคัญ เพราะได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษา ที่เป็นทิศทางของกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศ ทุกระดับ และนอกจากนั้นยังใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ถือว่าเน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนคือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัย มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1.) ความสามารถในการสื่อสาร 2.) ความสามารถในการ

คิด 3.) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4.) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5.) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ 1.) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2.) ซื่อสัตย์สุจริต 3.) มีวินัย 4.) ใฝ่เรียนรู้ 5.) อยู่อย่างพอเพียง 6.) มุ่งมั่นในการทำงาน 7.) รักความเป็นไทย 8.) มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน การปรับตนเองกับบริบท สภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะกระบวนการด้านเจตคติและค่านิยม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำรงชีวิต สามารถวิเคราะห์ผลดีของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ที่ส่งผลดีต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติได้ ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตยนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในสังคมในฐานะพลเมืองดี ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545 : 1-2) โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แบ่งออกเป็น 5 สาระ สาระที่ 5 ได้แก่ 1.) ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่เที่ยงม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม 2.) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต มีเนื้อหาเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะ และความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนิน ชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก 3.) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4.) ประวัติศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก และ 5.) ภูมิศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้ แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นการนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกำหนดเป็น 2 มาตรฐานตามหลักสูตรปรับปรุง 2560 ดังนี้ มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ

สร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 143)

ผลการออกแบบกิจกรรมและจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนกุเวียงวิทยาคม อำเภอกุเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ 25 จังหวัดขอนแก่น จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์อยู่ในระดับที่ต่ำ คือมีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 33.90 แต่คะแนนเฉลี่ยรายสาระปรากฏว่าสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 43.20 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 35.87 สาระเศรษฐศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 31.49 สาระประวัติศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 28.42 และสาระภูมิศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 30.54 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2561 : 2) จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยของสาระภูมิศาสตร์ อยู่ในระดับที่ต่ำหากเปรียบเทียบกับสาระอื่นๆ เพราะสาระภูมิศาสตร์เป็นสาระที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาก ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ และเห็นภาพอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องใช้สื่อการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจึงจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชา เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ จากสภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระภูมิศาสตร์ต่ำดังกล่าวครูถือเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้น่าสนใจและหลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และยึดหลักที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้ (กรมวิชาการ. 2545 : 207) และการจัดการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กรมวิชาการ. 2545 : 21) ที่จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเอาใจใส่ต่อบทเรียน มีความเข้าใจในบทเรียนดีมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหลักการและวิธีของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ จากเอกสารและตำราต่างๆ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ CIPPAเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2546 : 134) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมและทักษะในด้านเนื้อหาวิชาการต่างๆ ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนและทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีอยู่ด้วยกันหลายแบบ เช่น การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ TGT, การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ Jigsaw, การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ TAI, การเรียนรู้ กลุ่มร่วมมือแบบ GI, การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ LT, การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ Co-op Co-op, และการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA (วัฒนาพร ระวังทุกข์. 2541 : 34-35) สำหรับการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA เป็นอีกวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์

ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาความรู้ จัดระบบความรู้ด้วยตนเองจากการทำความเข้าใจ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น คนที่เก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า และต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม ส่งเสริมการแก้ปัญหา การคิดแบบหลากหลาย การเสริมสร้างทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน ความร่วมมือภายในกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA สามารถนำไปใช้กับการเรียนทุกวิชาและทุกระดับชั้น และจะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหา การเน้นคุณธรรม จริยธรรมการเสริมสร้างประชาธิปไตย ทักษะทางสังคมการสร้างนิสัยความรับผิดชอบและความร่วมมือภายในกลุ่ม โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นสอน ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นหาคะแนนพัฒนาการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้รางวัลกลุ่ม (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2546 : 170-175)

ดังนั้น จากผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการเหตุผลรวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้ดำเนินการศึกษาเรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ แบบ CIPPA ดังกล่าวมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ความสำคัญของการวิจัย

1. ครูได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ร้อยละ 80/80 ขึ้นไป
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจ นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามกรอบการจัด

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของหน่วยงานและสถานศึกษาให้บรรลุผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกุเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 296 คน จาก 9 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกุเวียงวิทยาคม อำเภอกุเวียงวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 คน จาก 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยแบบเจาะจง (Purposive sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความพึงพอใจ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการทำงานร่วมกัน โดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน ได้แสดงบทบาทหน้าที่ ที่ตนถนัด ผู้เรียนที่มีความสามารถเก่งกว่าช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน มีทั้งหมด 5 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การนำเสนอสิ่งที่ต้องเรียน

ครูนำเสนอประเด็นหรือเนื้อหาใหม่ โดยอาจนำเสนอด้วยสื่อที่น่าสนใจใช้ในการสอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย

ชั้นที่ 2 ทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม

จัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้สมาชิกมีความสามารถคละกันมีทั้งความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน แต่และกลุ่มร่วมกันศึกษาทบทวนเนื้อหาที่ครูนำเสนอจนเข้าใจ

ชั้นที่ 3 การทดสอบย่อย

ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มทำแบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

ชั้นที่ 4 คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน

ตรวจคำตอบของผู้เรียน นำคะแนนของสมาชิกทุกคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

ชั้นที่ 5 การรับรองผลงานของกลุ่ม

กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด จะได้รับคำชมเชย หรือติดคะแนนไว้ที่ป้ายประกาศ

2. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ซึ่งวัดและประเมินตามสภาพจริงแล้วมีผลเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของการประเมินผลระหว่างเรียน ได้แก่ การวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม และการทดสอบย่อย โดยกำหนดสัดส่วนคะแนนเป็น 30:40:30 ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของคะแนนนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือรูปแบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างคะแนนหลังเรียนกับคะแนนก่อนเรียน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือรูปแบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งพิจารณาจากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สามารถวัดด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบ พอใจ และทัศนคติที่แสดงต่อการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือรูปแบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดจากแบบวัดความพึงพอใจ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอน เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.2 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.4 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.5 คุณภาพของผู้เรียน
 - 1.6 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA
3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
5. การหาดัชนีประสิทธิผล
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. ความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 1.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 132)

นอกจากนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนราชินี ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ว่าด้วย การอยู่ร่วมกันบนโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่าง หลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถ ทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ ละด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญๆในสาขาวิชาต่างๆทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และ สิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ หรือสหวิทยาการ

2. ด้านทักษะและกระบวนการ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควร จะได้พัฒนากระบวนการต่างๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้ 1.) ทักษะการคิด เช่น การสรุป ความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการและการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ • ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ เช่น ความสามารถในการ ตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และสรุปเป็นหลักการ 2.) ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจดบันทึก รวมทั้งการใช้ เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ 3.) ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการ ทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อ ขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และ ค่านิยม เกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง ฟังตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของ การทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการ อบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ เมื่อมองในภาพรวมๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้นำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา มาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาการตนเองอยู่เสมอรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากรและภูมิอากาศของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3 จุดมุ่งหมาย

กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ อิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณธรรมเพื่อเกิดค่านิยมที่เหมาะสม มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามด้านความรู้โดยจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญในสาขาวิชาต่างๆ

1.4 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีโครงสร้างประกอบด้วยสาระทั้งหมด 5 สาระและ 11 มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี งามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่าง สันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการ บริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้าน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความ รักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.5 คุณภาพของผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ภัยพิบัติ ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคต่างๆของโลก ความร่วมมือด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมรับมือภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ปัญหาทางกายภาพและภัยพิบัติ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต ความร่วมมือด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมรับมือการเปลี่ยนแปลงของโลก และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.5	ม.5/1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลกซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์	การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ (ประกอบด้วย 1. ธรณีภาค 2. บรรยากาศภาค 3. อุทกภาค 4. ชีวภาค) ของพื้นที่ในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์
		การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่ส่งผลต่อภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ
	ม. 5/2 วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้เกิดปัญหาและภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลก	ปัญหาทางกายภาพและภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลก

ม.5	ม.5/3 ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ และนำภูมิสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	แผนที่และองค์ประกอบ
		การอ่านแผนที่เฉพาะเรื่อง
		การแปลความหมายรูปถ่ายทางอากาศและภาพถ่ายดาวเทียม
		การนำภูมิสารสนเทศไปใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.5	ม. 5/1 วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ ในการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลก และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับวิถีการดำเนินชีวิตภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน (การกระจายและการเปลี่ยนแปลงประชากร ชุมชนเมืองและชนบท และการกลายเป็นเมือง - การกระจายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (เกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต และการท่องเที่ยว)
ม.5	ม. 5/2 วิเคราะห์สถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลก	สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ <p>สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆของโลก</p> <p>การจัดการภัยพิบัติ</p>

<p>ม. 5/3 ระบุมาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหากฎหมายและนโยบายด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง และ การประสานความร่วมมือ ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ</p>	<p>มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ประเทศและระหว่างประเทศ ตามแนวทาง การพัฒนาที่ยั่งยืน ความมั่นคงของมนุษย์ และ การบริโภคอย่างรับผิดชอบ</p> <p>กฎหมายและนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและระหว่าง ประเทศ</p> <p>บทบาทขององค์กร และการประสานความ ร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ</p>
<p>ม. 5/4 วิเคราะห์แนวทางและมีส่วนร่วมใน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	<p>แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p> <p>การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการ ดำเนินชีวิตตามแนวทางการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม สภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและ สังคมโลก เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลองคือสาระภูมิศาสตร์ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยเน้นความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

2.1 ความหมายของการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ

กรมวิชาการ , กระทรวงการศึกษา (2543,43) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัว และส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

สำนักงานโครงการพิเศษ (2541 : 60) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเป็นการจัด สถานการณ์และบรรยากาศให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญาหรือความถนัด สมาชิกแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม

ทิตินา แคมมณี (2553 : 266-267) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA หมายถึง การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม โดยคละความสามารถ เพื่อศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกัน เนื้อหาสาระนั้น อาจมีหลายตอน ผู้เรียนอาจต้องทำแบบทดสอบในแต่ละตอนและเก็บคะแนนไว้และมีการทดสอบครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการทดสอบรวบยอดและนำคะแนนของตนไปหาคะแนนพัฒนาการ หลังจากนั้นเอา คะแนนพัฒนาการของแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนพัฒนาการ สูงสุดกลุ่มนั้นได้รางวัล

กนกภรณ์ ทองระย้า (2557 : 38) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้ ผู้เรียน เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคน ถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553 : 54) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจทางการเรียน สมาชิกมีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญาและความถนัดและสมาชิก แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเอง รับผิดชอบความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ซึ่งเป็นวิธีการ เรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ปลูกฝังความรับผิดชอบ

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA หมายถึง การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ให้นักเรียนที่มีระดับสติปัญญา และความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกัน โดยกำหนดให้สมาชิกได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่ผู้สอน จัดเตรียมไว้ สมาชิกต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ทำการ ทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของสมาชิกแต่ละคนนำมาวมกันเป็นคะแนนของ กลุ่ม และกลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อคะแนนของกลุ่มถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2.2 หลักการและแนวคิดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 27) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่ม ร่วมมือหรือร่วมกันเรียนรู้เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากได้ผ่านการวิเคราะห์ พิจารณา และปรับปรุงแล้วเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถและ ประสบการณ์ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้

อรพรรณ พรสีมา (2541 : 137) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมที่แท้จริงในความสำเร็จของกลุ่ม

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และไพเราะ พุ่มมัน (2542 : 39) ได้กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ เชื่อว่าการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสุขและพัฒนาสติปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่ พร้อมกับเกิดความรู้สึกที่ดีงามทางสังคม

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีหลักการและแนวคิดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ ใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์มากขึ้น แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน

2.3 ความสำคัญของการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 225-226) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือมีความสำคัญคือเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะสังคมทำให้ความสำเร็จในการเรียนเกิดกับผู้เรียนเป็นจำนวนมากและเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเตรียมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข อีกทั้งยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด เจตคติที่ดีต่อการเรียน สมรรถภาพในการทำงานกลุ่มและสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังช่วยลดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบแข่งขันเฉพาะตนซึ่งส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมสามารถร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างความสำเร็จได้มากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จันทรา ต้นติพงศานุรักษ์ (2543 : 37-38) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเป็นการพัฒนานักเรียนในด้านวิชาการเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพหลายประการดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียน
2. ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน
3. ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน
5. ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน
6. ช่วยให้นักเรียนมีการปรับตัวในสังคมดีขึ้น

ชวลิต ชุกาแพง (2553 : 127) ได้กล่าวว่า ข้อดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีดังนี้

1. ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตนเองและแบบกลุ่มร่วมกับสมาชิกอื่น
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะสังคมโดยตรง
5. ผู้เรียนมีความตื่นตัวสนุกสนานกับการเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือมีความสำคัญ คือ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น มีทักษะการทำงานกลุ่ม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีความสามารถต่างกัน ได้ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จทางการเรียน

2.4 ลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สำนักงานโครงการพิเศษ (2541: 60-61) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มมีความแตกต่างกันอาจเป็นด้านสติปัญญา ภูมิหลัง หรือความถนัด เพื่อให้การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดที่หลากหลาย สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสช่วยเหลือซึ่งพาทันได้อย่างราบรื่น
2. สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและของเพื่อนที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม มีการช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของกันและกันจนแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนเกิดการเรียนรู้อย่างดีตรวจสอบเป็นรายบุคคลได้
3. ความสำเร็จของกลุ่มพิจารณาจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน กลุ่มจะได้รับความสำเร็จเมื่อสมาชิกทุกคนมีคะแนนหรือผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. การเรียนร่วมกันเน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม ทุกคนยอมรับและทำตามบทบาทหน้าที่ของตน เคารพและยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไว้วางใจกันช่วยเหลือแลกเปลี่ยนและให้มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน

อรพรรณ พรสีมา (2541 : 137) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือมีลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 2-6 คนโดยคละความสามารถ
2. สมาชิกทุกคนตั้งเป้าหมายที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น
3. แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ความสำเร็จของสมาชิกทุกคนถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม
4. สมาชิกของกลุ่มยอมรับและไว้วางใจกัน
5. สมาชิกช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกัน

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และไพเราะ พุ่มมัน (2542 : 36) ได้กล่าวว่า วิธีการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือมีหัวใจของการเรียนรู้ 3 ประการ คือ

1. รางวัลของทีม (Team Reward) หมายถึง ผลที่ผู้ร่วมทีมทุกคนจะต้องมีโอกาสเท่ากันในการประสบความสำเร็จ

2. ความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึงผลการเรียน ผลการทำงานของแต่ละคน ที่ทำให้กลุ่มมีผลงานโดยรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนด สมาชิกกลุ่มต้องช่วยเหลือกันพัฒนาผลการเรียนของตนเอง และพร้อมตลอดเวลาสำหรับการทดสอบ

3. การมีโอกาสประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success) หมายถึง นักเรียนทุกคนไม่ว่ามีผลการเรียนระดับใดสามารถสร้างผลงานให้กับทีมได้ ด้วยการยกระดับผลการเรียนของตน

สรุปได้ว่า ลักษณะของการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD คือการเรียนเป็นกลุ่มย่อยที่สมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้นักเรียนร่วมกันเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.5 องค์ประกอบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ

ทิตนา แชนนี และ วรณทิพา รองแรงคำ (2554, น. 74) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้ 1.) การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Inter dependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญและความสำคัญของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่มในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน 2.) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face promotive interaction) จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน 3.) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน 4.) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and small-group skills) รวมทั้งการเคารพยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้ และ 5.) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 38) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ มีดังนี้

1.) การพึ่งพาอาศัยกัน สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และมีความสำคัญเท่าเทียมกัน สมาชิกตระหนักดีว่า ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในกลุ่ม

2.) การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด นักเรียนเป็นกลุ่มปรึกษาหารือ ชักถามโต้ตอบซึ่งกันและกัน สมาชิกมีส่วนร่วมและยอมรับเหตุผลของผู้อื่นเป็นการฝึกทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม

3.) หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

4.) ทักษะทางสังคม นักเรียนที่ไม่มีทักษะในการทำงานร่วมกันครูควรวางพื้นฐานให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่มดังนี้

4.1 ทักษะการจัดการกลุ่ม ฝึกการจัดการกลุ่มอย่างรวดเร็วและทำงานในกลุ่มโดยไม่รบกวนกลุ่มอื่น

4.2 ทักษะการทำงานกลุ่มให้เกิดผลดี เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย คือ ภายหลังจากที่ครูนำเสนอเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมกลุ่มถือเป็นการทบทวนความรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางบวกของสมาชิกกลุ่ม ความรับผิดชอบต่องานกลุ่มของสมาชิก ทักษะทางสังคมและการประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มโดยครูผู้สอน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 170-175) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIPPA มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1.) การสอนเนื้อหา ผู้สอนทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้วและนำเสนอเนื้อหาสาระหรือความคิดรวบยอดใหม่

2.) การทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม ผู้สอนจัดผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันจัดให้คละกัน และชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มที่จะต้องช่วยและร่วมกันเรียนรู้เพราะผลการเรียนของสมาชิกแต่ละคนส่งผลต่อผลรวมของกลุ่ม

3.) การทดสอบย่อย สมาชิกหรือผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบย่อยเป็นรายบุคคลหลังจากเรียนรู้หรือทำกิจกรรมแล้ว

4.) คะแนนพัฒนาการของผู้เรียน เป็นคะแนนการพัฒนาหรือความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมกันกำหนดคะแนนพัฒนาเป็นเกณฑ์ขึ้นมาก็ได้

5.) การรับรองผลงานและเผยแพร่ชื่อเสียงของทีม เป็นการประกาศผลงานของทีมเพื่อรับรองและยกย่องชมเชยในรูปแบบต่างๆเช่นปิดประกาศ ให้อาไรวัล

สรุปได้ว่า กิจกรรมและขั้นตอนการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ประกอบด้วย ขั้นตอน ขั้นตอนการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ขั้นตอนทดสอบย่อย ขั้นหาคะแนนพัฒนาการ ขั้นให้อาไรวัลกลุ่ม โดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และการกระตุ้นผู้เรียนด้วยการสะสมคะแนนของกลุ่มเพื่อรางวัล ซึ่งจะช่วยให้ภายในกลุ่มเกิดการช่วยเหลือกัน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 25) ได้กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วพิจารณาการออกแบบการ

จัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 187) ได้กล่าวว่า แผนการสอนเป็นแผนที่กำหนดขั้นตอน การสอนที่ครุมุ่งหวังให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหา และประสบการณ์หน่วยใดหน่วย หนึ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชวลิต ชูกำแหง (2553 : 94) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยใช้สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการ เรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

บุรชัย ศิริมหาสาร (2545 : 2) ได้กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือ เอกสารที่จัดทำ ขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเป็น ราย คาบ หรือรายชั่วโมงแผนการสอนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญ (บทสรุปของเนื้อหา) จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา (สาระการเรียนรู้) กิจกรรมการเรียนการสอน การวัด และ ประเมินผล

ปราณี บุญชุ่ม (2546 : 15 - 24) ได้กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อปฏิบัติการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่งเป็น การ เตรียม การสอนอย่างมีระบบ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ไปสู่ จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2558 : 126) ได้กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับ เนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าแผนการจัด การเรียนรู้เป็นแผน ที่ผู้จัดการเรียนรู้จัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ ทำให้ผู้จัดการ เรียนรู้ทราบว่า จะจัดการเรียนรู้เนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด จัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้สื่ออะไรและ วัดผลประเมินผลด้วยวิธีใด

สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ กำหนดขึ้น เพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การ วัดผลประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3.2 ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2546 , น.1-2) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการ เรียนรู้ หมายถึง แผนซึ่งครูเตรียมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการใช้สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ แผนการวัดผลและประเมินผลโดยวิเคราะห์จากคำอธิบาย รายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่กำหนด อัน สอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2558. : 126) ได้กล่าวว่า ผลดีของการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

- 1.) ทำให้เกิดการวางแผนวิธีจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการถูกต้อง
- 2.) ช่วยให้ครูมีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวก ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้ทันเวลา
- 3.) เป็นผลของวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้
- 4.) ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้จัดการเรียนรู้แทนในกรณีครูไม่สามารถเข้าจัดการเรียนรู้ได้

วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2542 : 2) ได้กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญ ดังนี้

- 1.) ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิค วิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ
- 2.) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
- 3.) เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
- 4.) เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
- 5.) เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็น ผลงาน วิชาการได้

สรุปได้ว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญในการวางแผน กิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอน บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.3 ลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี

สุวิทย์ มูลคำ (2550 : 59) ได้กล่าวว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียน เกิดคุณสมบัติอะไร หรือด้านใด)
- 2.) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอน และผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรจึงจะทำให้ การเรียนการสอนบรรลุผล)
- 3.) กำหนดสื่ออุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์หรือแหล่ง เรียนรู้ อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
- 4.) กำหนดวิธีการวัด และประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัด และประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น)
- 5.) ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนได้

6.) มีความทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพ ที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่

7.) แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ ตรงกันเขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรง ตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

8.) มีการบูรณาการ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบ องค์กรรวมของเนื้อหาสาระความรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

9.) มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2558 : 147) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องช่วยให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้ดี จึงมีลักษณะดังนี้

1.) สอดคล้องกับหลักสูตร และแนวการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.) นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

3.) เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด

4.) มีความกระจ่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน

5.) มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรสอดคล้องกับหลักสูตร มีองค์ประกอบของแผนครบถ้วน ระบุวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ชัดเจน วัดผลและประเมินผลได้ มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

3.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2558 : 126 - 129) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้ จัดการเรียนรู้อะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิด รวบยอด หรือสาระสำคัญ), เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม), ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา) ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการจัดการเรียนรู้, ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการจัดการเรียนรู้) ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ เพื่อตอบคำถามดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยที่จัดการเรียนรู้และสาระสำคัญของเรื่อง

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. สาระการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการจัดการเรียนรู้

5. สื่อการเรียนการจัดการเรียนรู้

6. วัดผลประเมินผล

3.5 รูปแบบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2558 : 130-131) ได้กล่าวว่า รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนด อย่างไรก็ตาม ลักษณะส่วนใหญ่ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะคล้ายคลึงกัน รูปแบบแผนที่นำมาเสนอในที่นี้เป็นแบบเรียงหัวข้อ รูปแบบนี้จะเรียงตามลำดับก่อนหลังโดยไม่ต้องตีตารางรูปแบบนี้ให้ความสะดวกในการเขียน เพราะไม่ต้องตีตาราง แต่มีส่วนเสียคือยากต่อการดูให้สัมพันธ์กันในแต่ละหัวข้อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างรูปแบบการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ

แผนการเรียนรู้หน่วยที่.....
 หน่วยย่อยที่.....ชั้น.....
 เรื่อง.....เวลาเรียน.....คาบ

1. สารสำคัญ

.....

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

.....

2.2 จุดประสงค์นำทาง

.....

3. สารการเรียนรู้

.....

4. สื่อการเรียนรู้

.....

5. การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1 ความพอประมาณ

5.2 ความมีเหตุมีผล

5.3 ความมีภูมิคุ้มกัน

5.4 เงื่อนไขคุณธรรม

5.5 เงื่อนไขความรู้

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

6.2 ชี้นำเสนอความรู้ใหม่ (จัดการเรียนรู้)

6.3 ชั้นฝึกทักษะ (นักเรียนฝึกปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม)

6.4 ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (นักเรียนเสนอผลงาน)

6.5 ชั้นสรุปความรู้

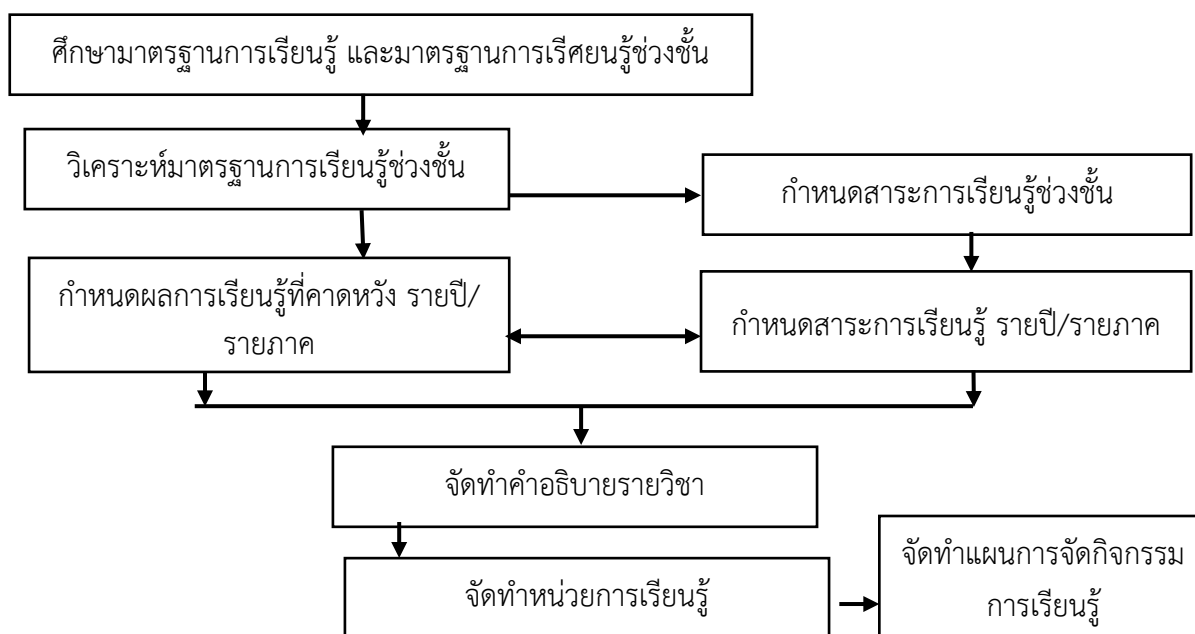
7. กิจกรรมการเรียนรู้

8. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม หลังจัดการเรียนรู้

3.6 ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

วิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2558 : 132) ได้กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงาน สำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับครู เพราะเป็นการเตรียมการช่วยเหลือ ในการจัดการเรียนรู้บรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ในการจัดทำแผนการจัดการ กิจกรรม การเรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้

ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการนำมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสู่การจัดการเรียนรู้ ศึกษามาตรฐาน การเรียนรู้

จากภาพประกอบ 1 แสดงขั้นตอนการนำมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสู่การจัดการเรียนรู้ สามารถอธิบายรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระ การ เรียนรู้ ที่จัดทำหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจเป้าหมาย และทิศทางของการจัดการเรียนรู้

2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค (เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดสาระ การ เรียนรู้เป็นรายภาคเรียน) สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะต้องเรียน โดยคำนึงถึง

จุดเน้นของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน จำนวนเวลาที่จัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ วิชา และระดับชั้น ส่วนการกำหนดผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปี/รายภาค เรียนนั้น เป็นการระบุถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละ ปี/ภาค

3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาคเรียน เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค กล่าวคือ เป็นเนื้อหาที่จะต้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน

4. นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค และสาระการเรียนรู้รายปี /รายภาค เรียน มาพิจารณาเพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา

5. นำคำอธิบายรายวิชามากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าหน่วยการเรียนรู้เปรียบเสมือนบทเรียนบทหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาหลายเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ การจัดทำหน่วยอาจใช้หลักการบูรณาการหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าด้วยกัน โดยใช้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกน เช่น สังคมศึกษา แล้วนำลักษณะเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

6. นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาจัดทำแผนจัดการเรียนรู้เป็นรายหน่วย

7. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายหน่วยมาจัดทำเป็นแผนจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

3.7 วิธีการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิลสัน สุนทรโรจน์ (2558 : 134-146) ได้กล่าวว่า การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของผู้เป็นครู เพราะเป็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรอย่างแท้จริง ในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ต้องศึกษาเอกสารหลักสูตร เบื้องต้นก่อนที่จะลงมือเขียน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะจัดการเรียนรู้

1.1 จุดประสงค์ประจำวิชา	1.4 โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา
1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.5 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
1.3 คำอธิบายรายวิชา	1.6 แผนการเรียนรู้

2. ศึกษาแนวการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ

2.1 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละช่วงชั้น และระดับชั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเพิ่มเติมอีกให้สมบูรณ์

2.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่สอดคล้องควรปรับและนำมาเขียนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจนต่อไป

2.3 นำกิจกรรมในแนวการจัดการเรียนรู้มาพิจารณาประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนการจัดการเรียนรู้ในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

3. ชั้นเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นสำคัญซึ่งผู้เขียนต้องวางแผนอย่างรอบคอบ โดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาให้เหมาะกับเวลา กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง กำหนดสื่อการจัดการเรียนรู้และการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตามควรได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตร กล่าวคือควรได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการ 9 ประการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.8 หลักการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2558 : 147) ได้กล่าวว่า การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นงานที่ไม่ยาก แต่ผู้ที่ไม่คุ้นเคยจะรู้สึกว่าเป็นภาระหนัก อย่างไรก็ตาม ถ้าได้ฝึกเขียนอย่างสม่ำเสมอที่ได้จะคุ้มค่ากับเวลาอย่างแท้จริง ผู้เป็นครู จำเป็นต้องฝึกเขียนแผนให้ถูกต้องตามหลักการสิ่งที่ควรเขียนให้ชัดเจนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่

1. ชื่อเรื่อง หรือหัวข้อเรื่องย่อย
2. จำนวนชั่วโมง
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. สาระการเรียนรู้
6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
7. กระบวนการเรียนรู้
8. การวัดผลประเมินผล

3.9 หลักการเขียนแต่ละหัวข้อ

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. 2545 : 59 ได้กล่าวว่า แนวทางการเขียนแต่ละหัวข้อ มีแนวการเขียน ดังนี้

1. ส่วนหัวเรื่อง เป็นส่วนแรกของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกรายละเอียดเบื้องต้นของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวการเขียนดังนี้
 - 1.1 ลำดับที่ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.2 ระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 1.3 ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้
 - 1.4 ระบุหัวข้อเรื่อง
 - 1.5 ระบุเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้
 - 1.6 ระบุวันที่ เดือน ปี และช่วงเวลาในการจัดการเรียนรู้
2. สาระสำคัญ คือข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่นหรือเห็นข้อสรุปที่ต้องการได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งด้านเนื้อหา ความรู้ ด้านทักษะหรือเจตคติ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะเหมาะสมของเรื่องที่นำเสนอ

สาระสำคัญเป็นคำที่ใช้ในความหมายเดียวกับสังกัป ความคิดรวบยอด มโนทัศน์และมโนคติ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือความนิยมใช้ มีแนวการเขียน ดังต่อไปนี้

2.1 เขียนในลักษณะการสรุปเนื้อหาความรู้ ทักษะหรือเจตคติที่เป็นเป้าหมาย ด้วยภาษาที่รัดกุม และชัดเจน

2.2 เขียนในลักษณะความเรียงหรือเขียนเป็นข้อในกรณีที่มีการจัดการเรียนรู้ ครั้งนั้นมีมากกว่า 1 สาระสำคัญ

2.3 การจัดการเรียนรู้ในระดับขั้นต้นๆ ควรมีสาระสำคัญเดียวในการเรียนรู้ ครั้งหนึ่ง

3. จุดประสงค์ คือข้อความระบุคุณลักษณะด้านเนื้อหา ความรู้ด้านทักษะหรือด้านเจตคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเขียน จุดประสงค์ในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีวิธีการเขียนหลายลักษณะ แต่โดยทั่วไปนิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือในลักษณะของจุดประสงค์นำทางและจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) คือจุดประสงค์ที่บ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียน สามารถแสดงออกหลังจากที่ได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ พฤติกรรมดังกล่าวต้อง เป็นพฤติกรรมที่ครูสังเกตได้อย่างชัดเจนจากการได้ยินและการมองเห็น จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ สมบูรณ์ควรจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูตั้งขึ้น (Condition) พฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังให้แสดงออก (Terminal Behavior) และเกณฑ์บ่งชี้ ความสามารถของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรม (Criteria)

3.2 จุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์ปลายทาง หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงสิ่งที่เป็นเป้าหมายสำคัญ ที่ ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ หรือแต่ละเรื่องลักษณะ ของจุดประสงค์ปลายทางจะเป็นจุดประสงค์ไม่เฉพาะเจาะจงถึงรายละเอียดของพฤติกรรมที่แสดงออก จุดประสงค์นำทาง หมายถึง จุดประสงค์ย่อยที่แตกออกจากจุดประสงค์ ปลายทางเพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมได้ตาม กำหนดไว้ก็จะบรรลุตามเป้าหมายของจุดประสงค์ ปลายทาง จุดประสงค์นำทางนิยมเขียนในรูปแบบ ของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

4. เนื้อหา เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้จัดการเรียนรู้เห็นภาพของสิ่งที่จะต้องจัด การเรียนรู้โดยรวม อาจประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ วิธีการ ขั้นตอนหรือแนวปฏิบัติ การระบุเนื้อหาในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีแนวการเขียนดังนี้

4.1 เขียนให้สอดคล้องสาระสำคัญและจุดประสงค์

4.2 กำหนดเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งให้เหมาะสมกับระยะเวลาและความสามารถของผู้เรียน

4.3 เขียนเนื้อหาแบบย่อโดยสรุปเป็นหัวข้อ หรือประเด็นหากมีเนื้อหามากให้ทำเป็นใบความรู้ระบุไว้ในภาคผนวกท้ายแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

4.4 เขียนเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามลำดับ หากแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ควรแบ่งเพื่อความชัดเจน

5. กิจกรรมการเรียนรู้ คือสภาพการที่ครูออกแบบเพื่อนำเสนอเนื้อหาวิธีการหรือการปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีแนวการเขียนดังนี้

- 5.1 เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิธีการหรือการปฏิบัติ
 - 5.2 เขียนเป็นข้อตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ หรือเขียนโดยแบ่งเป็นขั้น ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และสรุปบทเรียนโดยเขียนเป็นข้อเรียงตามลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้น หากขั้นใดมีกิจกรรมเดียวไม่ต้องใส่เลขลำดับหัวข้อ
 - 5.3 เขียนโดยระบุให้รู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นใครเป็นผู้มีบทบาทผู้เรียน ผู้จัดการเรียนรู้ หรือทั้งผู้จัดการเรียนรู้และผู้เรียนร่วมกระทำ เป็นต้น
 - 5.4 ไม่ควรระบุรายละเอียดของคำพูดทั้งคำพูดของผู้จัดการเรียนรู้และผู้เรียน
 6. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือสิ่งที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีแนวการเขียน ดังนี้
 - 6.1 ระบุสื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
 - 6.2 ระบุเฉพาะสื่อที่ใช้จริงในการจัดการเรียนรู้
 - 6.3 ระบุชนิดและรายละเอียดของสื่อการเรียนรู้ เช่น ภาพขลุ่ยลาย แผนภูมิ เพลง คุณธรรมสี่ประการ แลกบันทึกรูปภาพและเสียงเรื่องชีวิตในบ้าน เป็นต้น
 - 6.4 กรณีที่เป็นสื่อที่ใช้เพื่อทำกิจกรรมเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลให้ระบุจำนวน ขึ้นต่อกลุ่มหรือรายบุคคล
 - 6.5 ไม่ควรระบุสิ่งที่มีอยู่แล้วอย่างถาวรในห้องเรียนว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ เช่น กระดานดำ ขอลูก ดินสอ ปากกา เป็นต้น
 7. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการกระทำที่ตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน และการทดสอบ เป็นต้น ส่วนการประเมินผลเป็นการกำหนดค่าหรือตัดสินสิ่งที่วัด เช่น ผ่าน-ไม่ผ่าน, ดี-ปานกลาง-อ่อน, หรือกำหนดค่าเป็นระดับ 4 3 2 1 0 มีแนวการเขียนดังต่อไปนี้
 - 7.1 ระบุวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 7.2 ระบุวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ว่าจะใช้วิธีการใดบ้าง
- ระบุเนื้อหาที่ต้องการวัดและประเมินผล

4. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ประสาธต์ เนิ่งเฉลิม (2554 : 81-83) ได้กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ เช่น แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึกหัดทักษะประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากร้อยละของกระบวนการเรียนระหว่างเรียนโดยแสดงค่าเป็น 80/80 ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการส่วนตัวเลข 80 หลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80
2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นสอบแบบทดสอบหลังเรียนไปเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนเรียน

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่านวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีควมบกพร่อง)

บุญชุม ศรีสะอาด และคณะ (2558 : 125 - 127) ได้กล่าวว่า การวิจัยบางครั้งนักวิจัยจะใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยด้วย เช่น แผนการสอน บทเรียน คอมพิวเตอร์ ชุดสื่อผสม เป็นต้น ดังนั้นต้องหาคุณภาพของสื่อดังกล่าวด้วย ซึ่งมีขั้นตอนคล้ายกับการหาคุณภาพของแบบทดสอบหรือเครื่องมือชนิดอื่นๆ คือวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา กำหนดเนื้อหาสาระเป็นรายบท แล้ววิเคราะห์เนื้อหาสาระเป็นรายบทในรูปของตารางความสัมพันธ์ ระหว่างชื่อเรื่องย่อยความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ ขึ้นต่อไปดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) มักอาศัยผู้เชี่ยวชาญซึ่งควรให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตารางความสัมพันธ์ดังกล่าว

2. สร้างแผนการสอนหรือสื่อต่าง ๆ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณาความถูกต้องจากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งนิยมใช้กับนักเรียนระดับการเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อพิจารณาเรื่องการออกแบบสื่อ คำอธิบายการใช้สื่อ การสื่อความ หรืออาจจะทดลองใช้แผนการสอนเป็นรายกลุ่มเพียง 1-2 แผน เพื่อดูเรื่องเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม บรรยากาศ การเรียนการสอน เป็นต้น

ส่วนการหาประสิทธิภาพของสื่อ (E_1/E_2) เป็นขั้นตอนการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ที่กำหนดไว้แล้ว (อันที่จริงควรหาประสิทธิภาพของสื่อ (E_1/E_2) ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือที่ใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างด้วย) สรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

เป็นค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิด การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ภายใต้สถานการณ์และกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยมีการเก็บข้อมูล การเรียนรู้ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความงอกงามของผู้เรียนได้ โดยทั่วไป มักจะคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อย หรือคะแนนจากพฤติกรรมการเรียน หรือคะแนนจากกิจกรรมการเข้ากลุ่ม เป็นต้น (ไม่ใช่คะแนนการทำแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะ) ในระหว่างที่ผู้เรียนกำลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน สื่อประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทุกส่วน
A	แทน คะแนนเต็มของทั้งหมด
N	แทน จำนวนผู้เรียน

1. การหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

เป็นค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น สามารถส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ ผลได้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใดซึ่งคำนวณจาก คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ทดสอบหลังเรียน) ของผู้เรียนทุกคน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$E_2 = \frac{\frac{\sum Y}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum Y$	แทน ผลรวมของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	B	แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	N	แทน จำนวนผู้เรียน

หมายเหตุ 1. ค่าของ $\frac{\sum X}{N}$ หรือ $\frac{\sum Y}{B}$ คือคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม เมื่อคูณด้วย 100

คะแนนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละหรือเรียกสั้น ๆ ว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย

2. สูตรการหาค่า E_1 และ E_2 เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน (หรือประสิทธิภาพของแผนการสอน) ไม่ใช่การหาค่าสถิติ

จากที่กล่าวมาสามารถคำนวณได้ค่าตัวเลขที่บอกถึงประสิทธิภาพของสื่อหรือแผน การจัดการเรียนรู้ แต่การที่จะสรุปว่าสื่อหรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณา โดยเกณฑ์ดังกล่าวนิยมใช้หลักการเรียนแบบครอบรู้ (Mastering Learning) คือตั้งเกณฑ์ไว้ที่ร้อยละ 80 และยอมรับความผิดพลาดได้ไม่เกินร้อยละ 2.5 ดังนั้นต้องมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า $80 - 2.5 = 77.5$ ส่วนการกำหนดเกณฑ์ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ คือ ไม่ควรเกินร้อยละ 5

การเลือกเกณฑ์เพื่อกำหนดค่าประสิทธิภาพของสื่อการสอนหรือนวัตกรรม ควรพิจารณาจากหลายปัจจัย เช่น ประเภทของสื่อนวัตกรรม สติปัญญาของกลุ่มผู้เรียน วุฒิภาวะของ ผู้เรียน และวัตถุประสงค์ของการเรียน เป็นต้น โดยทั่วไปนวัตกรรมหรือสื่อการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะมักจะกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพต่ำกว่าการพัฒนาความรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาทักษะต้องใช้ เวลา มากกว่า ยกตัวอย่างเช่น สื่อหรือนวัตกรรมที่เน้นการพัฒนาความรู้อาจกำหนด E_1 / E_2 เท่ากับ 80/80 ส่วนสื่อหรือนวัตกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะต่าง ๆ อาจกำหนด E_1 / E_2 ที่ 75/75 เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ซึ่งวัดและประเมินตามสภาพจริงแล้วมีผลเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดย 80

ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของการประเมินผลระหว่างเรียน ได้แก่ คะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนการนำเสนอผลงานกลุ่มและแบบทดสอบย่อย ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ส่วน 80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของคะแนนนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

5. การหาดัชนีประสิทธิผล

เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัทธิยธนี (2545 : 30-36) ได้กล่าวว่า การหาประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้หรือสื่อที่สร้างขึ้น ให้พิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียน ว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่า t-test แบบ Dependent Samples หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีรายละเอียดดังนี้

5.1 การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test แบบ Dependent Samples เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือได้ว่านักเรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

5.2 การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

การหาค่า E.I เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ อาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละก็ได้ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนหลังเรียน} - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}}{100 - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

5.3 ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า E.I

5.3.1 E.I เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้ เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

5.3.2 การแปลผล E.I ในตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ของงานวิจัย มักจะใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I ผิดจากความเป็นจริง

5.3.3 ถ้าค่าของ E1/E2 ของแผนการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อหา E.I ด้วยพบว่าพัฒนาการเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งที่ผู้วิจัยพอใจ หากคำนวณค่าความคงทนด้วยโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples ก็ไม่ได้แปลว่าจะไม่มีนัยสำคัญ

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วนิดา เดชตานนท์ (2540 : 7) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนซึ่ง ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสมองในด้านต่างๆ ดังนั้น การวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน จึงเป็นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสมองของบุคคลว่าเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร หลังจากได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้ว

6.2 จุดประสงค์ของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภัทธา นิคมานนท์ (2543 : 67-83) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนจะเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมด้านความสามารถทางสติปัญญาของบุคคล จำแนกได้ดังนี้

1) ความรู้ความจำ (Knowledge) คือความสามารถในการระลึกได้ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนจะโดยวิธีใดก็ตาม ซึ่งพฤติกรรมด้านนี้ยังจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ ความรู้เฉพาะเรื่อง ความรู้ในวิธีดำเนินการ และความรู้รวบยอดในเรื่อง

2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นผลจากการเอาความรู้จากประสบการณ์ในชั้นความรู้ ความจำมาผสมผสานจนกลายเป็นสมรรถภาพสมองชนิดใหม่ ซึ่งความเข้าใจมี 3 ลักษณะ คือ การแปลความ การตีความ และการขยายความ

3) การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้มาแล้วไปแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ หรือสถานการณ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อน แต่อาจใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับเรื่องที่เคยพบเห็นมาก่อนก็ได้

4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้ ทำให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์กันได้อย่างชัดเจน สามารถค้นหาความจริงต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในเนื้อเรื่องนั้น ๆ ได้ การวิเคราะห์มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการนำเอาองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไปมารวมกันเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน เพื่อให้เห็นโครงสร้างที่ชัดเจน แปลกใหม่ไปจากเดิม มีลักษณะคล้ายความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่แปลกใหม่ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์

การสังเคราะห์มี 3 ประเภท ได้แก่ สังเคราะห์ข้อความ สังเคราะห์แผนงาน และสังเคราะห์ความสัมพันธ์

6.2.2 พฤติกรรมด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ อารมณ์ และคุณธรรมของบุคคล สามารถจำแนกเป็น 5 ระดับ คือ

1) การรับรู้ (Receiving of Attending) มีลักษณะการตอบสนอง 3 ลักษณะคือ การยอมรับ การตั้งใจที่จะรับรู้ และการเลือกสิ่งเร้าที่ต้องการรับรู้

2) การตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องจากความตั้งใจที่จะรับรู้ โดยไม่เพียงแต่จะตั้งใจรับรู้เท่านั้น แต่มีความปรารถนาหรือปฏิกิริยาที่จะตอบโต้ต่อสิ่งเร้านั้นอย่างเต็มใจ และเกิดความพึงพอใจจากการตอบสนอง พฤติกรรมขั้นนี้จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือการยินยอมที่จะตอบสนอง ความเต็มใจที่จะตอบสนอง และความพอใจในการตอบสนอง

3) การสร้างคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นที่บุคคลเห็นคุณค่าของการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ที่ได้ ขั้นนี้มีพฤติกรรมการแสดง 3 ลักษณะ ได้แก่ การยอมรับในคุณค่า การนิยมชมชอบในคุณค่า และการสร้างคุณค่า

4) การจัดระบบคุณค่า (Organization) หลังจากทีบุคคลได้สร้างค่านิยม ของตนขึ้นมาแล้ว ก็พยายามนำค่านิยมนั้นมาจัดระบบให้เกิดเป็นระบบระเบียบขึ้น ลักษณะ การจัดระบบคุณค่ามี 2 ลักษณะ คือ การสร้างความคิดรวบยอดของคุณค่า และดารจัดระบบของคุณค่า

5) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a Value Complex) เป็นการ จัดระบบคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเข้าเป็นระบบที่ถาวร ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมแสดงของบุคคล ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ ก็แสดงพฤติกรรมตามค่านิยมที่ยึดถือตลอดไป การสร้างลักษณะนิสัย มี 2 ลักษณะ คือการสร้างลักษณะนิสัยชั่วคราว และการสร้างลักษณะนิสัยถาวร

6.2.3 พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถเชิงปฏิบัติการ พฤติกรรมเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย จำแนกเป็น 7 ระดับ คือ

1) การรับรู้ (Perception) เป็นขั้นที่แสดงอาการรับรู้ที่จะเคลื่อนไหวโดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และสัมผัสทางกาย แม้จะมีสิ่งเร้าเข้ามากระตุ้นโดยผ่านทางประสาทสัมผัสพร้อม ๆ กัน ก็อาจเลือกที่จะรับรู้ มีการแปลความหมายสิ่งเร้าเพื่อตอบสนอง

2) การเตรียมพร้อม (Set) เป็นสภาพของบุคคลที่พร้อมจะแสดงพฤติกรรมออกมา สภาพความพร้อมมี 3 ด้าน คือ ความพร้อมด้านร่างกาย ด้านสมอง และด้านอารมณ์

3) การตอบสนองตามแนวทางที่กำหนดให้ (Guided Response) เป็นการแสดงออก ในลักษณะของการเลียนแบบและการลองผิดลองถูก

4) ความสามารถด้านกลไก (Mechanism) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้กระทำตามที่เรียนมา และพัฒนาขึ้นมาจนมีผลสัมฤทธิ์ สามารถสร้างเทคนิควิธีสำหรับตนเองขึ้นมาเพื่อปฏิบัติต่อไป

5) การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) เป็นความสามารถในการปฏิบัติในสิ่งที่ยุ่ยากซับซ้อนมากขึ้น และสามารถกระทำได้อย่างมั่นใจ ไม่ลังเลและทำได้ดีจนเป็นอัตโนมัติ

6.3 ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชนาธิป พรกุล (2544: 6) ได้กล่าวว่า วิธีประเมินผลมี 4 วิธี ดังนี้

6.3.1 การใช้แบบทดสอบแบบคำตอบมีตัวเลือก (Selected Response) แบบทดสอบนี้มีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่ดีที่สุดซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ จำนวนหรืออัตราส่วนของคำถาม และคำตอบที่ถูกต้อง

6.3.2 การใช้แบบทดสอบแบบอัตนัย แบบทดสอบอาจเป็นคำถามการให้อธิบายวิธีการแก้ปัญหา การเปรียบเทียบเหตุการณ์ หรือการตีความข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะต้องรวบรวมข้อมูลแล้วเขียนเป็นคำตอบที่แสดงมโนทัศน์ของเรื่องนั้น ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ คือ จำนวนคะแนนที่ได้รับจากคะแนนเต็ม

6.3.3 การแสดงพฤติกรรม ผู้เรียนทำกิจกรรมที่กำหนด โดยมีครูคอยสังเกตกระบวนการใช้ทักษะต่าง ๆ หรือประเมินจากผลดีซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะในการผลิตอย่างมีคุณภาพ เช่น รายงาน นิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ หรืองานประดิษฐ์ ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ คือ การจัดระดับคุณภาพของพฤติกรรมหรือผลผลิต

6.3.4 การสื่อความหมายระหว่างครูและผู้เรียน ครูอาจใช้วิธีถามคำถามระหว่างสอน สัมภาษณ์ สนทนา ประชุม ฟังการอภิปรายของผู้เรียน หรือสอบปากเปล่า

ผลของการประเมินจะเกิดประโยชน์เมื่อการประเมินผลมีคุณภาพสูง คุณภาพ หมายถึง สิ่งต่อไปนี้

- สิ่งที่ประเมินชัดเจน
- วิธีการเหมาะสม
- การเป็นตัวแทนและอ้างอิงได้
- มีความเที่ยงตรงปราศจากอคติและการบิดเบือน

6.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วนิดา เดชตานนท์ (2540 : 9) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มี 2 ประเภท คือ

1) แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีการทดลองใช้ มีการตรวจสอบคุณภาพ วิเคราะห์และแก้ไขจนมีประสิทธิภาพสูง สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง มีมาตรฐานในวิธีการดำเนินการสอบ เพื่อจะได้ดำเนินการสอบเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะนำแบบทดสอบไปใช้ที่ใด เวลาใด พร้อมทั้งมีมาตรฐานในการตรวจสอบให้คะแนน การแปลความหมายของคะแนน โดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ

2) แบบทดสอบที่ครูสร้าง เป็นแบบทดสอบที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อใช้ในชั้นเรียน โดยเฉพาะ และนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน เพื่อตัดสินได้-ตก เป็นต้น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ครูสร้างขึ้นนี้ โดยปกติจะไม่มีการทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเป็นมาตรฐานเหมือนแบบทดสอบมาตรฐาน

นิสาร์ตัน ศิลปะเดช (2542 : 121-122) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพทางสมองของบุคคลซึ่งแสดงออกเป็นความรู้ความสามารถทางวิชาการอันเกิดจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโรงเรียนและประสบการณ์ที่ได้จากบ้านและสังคม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบ ที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher-made Test) และแบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test)

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 53) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้เนื้อหาสาระและตามจุดประสงค์ของวิชาหรือเนื้อหาที่สอบนั้น โดยทั่วไปจะวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) แบบทดสอบอิงเกณฑ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์ สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2) แบบทดสอบอิงกลุ่ม หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนก ผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบ ในแบบทดสอบประเภทนี้การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึง สถานภาพ ความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สมนึก ภัททิยธนี (2558 : 69-94) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพของสมองด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทที่ครูสร้างขึ้นมีหลายแบบแต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบ ดังนี้

1) ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ข้อคิดเห็นของแต่ละคน ซึ่งหลักในการสร้างแบบทดสอบมีดังนี้

1.1) เขียนคำชี้แจงเกี่ยวกับคำตอบให้ชัดเจน ระบุจำนวนข้อคำถาม เวลาที่ใช้สอบ และคะแนนเต็มของแต่ละข้อ

1.2) เนื่องจากข้อสอบแบบนี้มีเฉพาะคำถามและแต่ละข้อมักให้คะแนนมาก ดังนั้นควรเขียนคำถามให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ไขว้เขวในการตอบ

1.3) ไม่ควรตั้งคำถามเฉพาะประเภทความรู้ความจำหรือถามปัญหาที่มีคำตอบในหนังสือแต่พยายามถามประเภทสูงกว่าความรู้ความจำ หรือถามให้ใช้ความคิด ซึ่งมักขึ้นต้นด้วยคำว่า จงอธิบาย จงอภิปราย จงบรรยาย จงวิเคราะห์ ให้ประมาณค่าให้บอกความสัมพันธ์ ให้วิจารณ์ วิเคราะห์ เป็นต้น

1.4) กำหนดเวลาให้ตอบนานพอสมควร เพราะผู้ตอบต้องใช้เวลาในการรวบรวมความคิด จัดระบบความคิดและเขียนคำตอบด้วยถ้อยคำของตนเอง หากกำหนดเวลาน้อยไม่สามารถใช้พลังงานความคิดได้เต็มความสามารถ

1.5) เลือกถามเฉพาะจุดที่สำคัญของเรื่อง เพราะไม่สามารถถามได้ทุก ๆ เนื้อหาที่เรียน

1.6) ไม่ควรให้มีการเลือกตอบเป็นบางข้อ เช่น 7 ข้อ ให้เลือก 6 ข้อ หรือ 4 ข้อ ให้เลือกทำ 3 ข้อ เหตุผลมีดังนี้

1.6.1) ไม่สามารถวัดเรื่องที่สำคัญได้ทุกเรื่อง

1.6.2) คำถามแต่ละข้อมีความยากไม่เท่ากัน จะมีปัญหาในการจัด

ตำแหน่ง ผู้เข้าสอบว่าใครจะเก่งกว่ากัน โดยเฉพาะการประเมินผลแบบอิงกลุ่ม

1.6.3) ไม่ยุติธรรมกับผู้ที่สามารถตอบได้ทุกข้อ ซึ่งมีโอกาสได้คะแนน เท่ากับผู้ตอบได้เพียงบางข้อ

1.7) การตรวจให้คะแนน ควรปฏิบัติดังนี้

1.7.1) เขียนแนวคำตอบไว้ก่อน และระบุคะแนนว่าประเด็นใดตอนใด ควรได้กี่คะแนน

1.7.2) ควรตรวจเฉพาะข้อเดียวจนครบทุกคนแล้วตรวจข้อต่อไป

2) ข้อสอบแบบกาถูก - ผิด (True - False Test) ลักษณะทั่วไป ถือได้ว่าข้อสอบตรงกันข้าม เช่น ถูก - ผิด ใช่ - ไม่ใช่ จริง - ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น หลักในการสร้างแบบข้อสอบ มีดังนี้

2.1) เขียนคำถามให้รัดกุมสั้น ๆ แต่มีข้อมูลพอที่จะตัดสินใจได้ว่าถูกหรือผิดการที่เขียนสั้นเกินไป อาจตัดสินใจไม่ได้

2.2) ควรเขียนข้อความด้วยภาษาง่าย ๆ ชัดเจน ตรงไปตรงมา ไม่ควรเขียนในรูปปฏิเสธซ้อน เพราะผู้ทำข้อสอบจะสับสนโดยใช่เหตุ (ส่วนรูปปฏิเสธธรรมดา หากจะใช้ควรพิมพ์ด้วยตัวหนาหรือขีดเส้นใต้คำปฏิเสธนั้น)

2.3) ไม่ควรใช้คำว่าเสมอ ๆ ไม่ค่อยจะ อาจจะ บางครั้ง บ่อย ๆ ทั้งสิ้น ฯลฯ เพราะคำเหล่านี้จะทำให้ผู้ตอบพิจารณาได้ง่ายว่าถูกหรือผิด หรือบางครั้งตัดสินใจไม่ได้ว่าถูก หรือผิด

2.4) ควรออกข้อสอบให้มีข้อถูกกับข้อผิดจำนวนใกล้เคียงกัน เพื่อป้องกัน การเดา และสลับข้อ ถูก - ผิด อย่างไม่มีระบบ (มิใช่ว่าข้อสอบ 10 ข้อ ถูก 5 ข้อแรก ผิด 5 ข้อหลังหรือข้อถูก ข้อผิดสลับกันอย่างระบบ)

2.5) หลักการให้คะแนน ไม่ควรใช้วิธีหักคะแนนหรือติดลบในข้อที่ทำผิดหรือคิดว่าตอบผิดเพราะจะเกิดปัญหาในการเปรียบเทียบคะแนนของแต่ละคนว่า ใครเก่งกว่า เช่น มีข้อสอบกาถูก - ผิด 30 ข้อ ปรากฏว่านายแดงทำข้อสอบอย่างระมัดระวัง จึงเลือกทำเพียง 15 ข้อ ผลตอบถูก 15 ข้อ จะได้คะแนน 15 คะแนน ส่วนนายดำเป็นคนกล้าเสี่ยง คือทำหมด ทุกข้อ ผลตอบถูก 10 ข้อ ผิด 20 ข้อ จะได้ 10 คะแนน ดังนั้น จะสรุปว่า นายแดงเก่งกว่านายดำ ย่อมไม่ได้ ต้องให้ทำทั้ง 30 ข้อ จะได้กี่คะแนนและให้แปลว่าอย่างไรอันที่จริงข้อสอบกาถูก - ผิด ก็เป็นข้อสอบที่ให้ความยุติธรรม แก่ผู้เข้าสอบดีแล้ว คือเปิดโอกาสให้ทุกคนใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และทุกคนมีสิทธิ์เดาเท่าเทียมกัน

3) ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) ลักษณะทั่วไป เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยคหรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ นั้น เพื่อให้มีความเข้าใจความสมบูรณ์และถูกต้อง ซึ่งหลักการในการสร้างข้อสอบ มีดังนี้

3.1) ไม่ควรใช้ข้อสอบหรือประโยคจากหนังสือแล้วตัดคำบางคำ หรือบางข้อความออกมาใช้เป็นคำถาม เพราะการนำข้อความมาใช้เพียงบางส่วนอาจไม่กระชับความจึงควรใช้ข้อความของผู้ออกข้อสอบเอง โดยเขียนประโยคหรือข้อความที่เขียนง่าย และชัดเจน

3.2) คำตอบที่ต้องการให้เติมหรือที่ถูกต้องต้องเป็นคำตอบที่เฉพาะเจาะจง ไม่ตีความได้หลายนัย

3.3) แต่ละข้อควรให้เติมแห่งเดียวตอนท้ายของประโยคหรือข้อความ แต่ถ้าจำเป็นอาจเว้นให้เติมส่วนอื่น และมากกว่าหนึ่งแห่งก็ได้

3.4) ตำแหน่งที่ให้เติมต้องเป็นจุดที่สำคัญจริง ๆ การเว้นจุดที่ไม่สำคัญให้เติมจะไม่ช่วยประโยชน์ต่อผู้ตอบ

3.5) การเว้นช่องว่างให้เติม ควรกะเน ให้พอสำหรับคำตอบได้อย่างครบถ้วนและแต่ละข้อควรเว้นช่องว่างไว้ขนาดเท่า ๆ กัน เพื่อป้องกันการเินคำตอบว่าจะสั้นยาวเท่าใด

4) ข้อทดสอบแบบตอบสั้นๆ (Short Answer Test) ลักษณะทั่วไปข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบคำตอบที่ต้องการจะสั้น และกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง หลักในการสร้างข้อสอบมีดังนี้

4.1) คำตอบที่ต้องการ มักจะสั้นเป็นคำเดียว วลีเดียว หรือประโยคสั้น ๆ ที่ได้ใจความครบสมบูรณ์

4.2) คำตอบที่ได้ต้องเป็นประเภทตายตัวแน่นอน

4.3) มักจะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับ ศัพท์ กฎ นิยาม ทฤษฎี สังพจน์ หลักการ หรือความคิดรวบยอด ฯลฯ

5) ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) ลักษณะทั่วไป เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะคู่กับคำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้ ซึ่งหลักการในการสร้างข้อสอบ มีดังนี้

5.1) ตัวเลือกต้องมีจำนวนมากกว่าตัวยืน 2-4 ข้อ เช่น ถ้าตัวยืนมี 5 ข้อ ตัวเลือกควรจะมี 7-9 ข้อ ถ้าตัวยืน 8 ข้อ ตัวเลือกควรจะมี 10-12 ข้อ เป็นต้น ถ้าตัวเลือกกับตัวยืนมีจำนวนเท่ากัน โอกาสในการเดาถูกข้อหลัง ๆ จะสูงมาก และเฉพาะข้อสุดท้ายจับคู่ได้ทันทีโดยไม่ต้องคิดหาคำตอบ

5.2) ตัวยืนควรจะมี จำนวน 5-15 ข้อ ถ้าตัวยืนมีน้อยเกินไป เช่น 3 ข้อ การจับคู่หาคำตอบจะง่ายมาก และถ้าตัวยืนมีมากเกินไป เช่น 20-30 ข้อ ผู้สอบจะเกิดความสับสนการจับคู่หาคำตอบจะยากเกินไป เพราะจะต้องอ่านตัวยืน ตัวเลือกหลายครั้ง และมักจะเป็นข้อสอบที่ไม่มีคุณภาพ

5.3) ข้อความในแต่ละชุดต้องเป็นเอกพจน์ คือ เป็นเรื่องราวในลักษณะเดียวกันถ้าข้อความในชุดเดียวกันมีหลายเรื่องหลายลักษณะปนกันจะกลายเป็นข้อสอบแบบจับคู่ในแต่ละเรื่อง ที่มีตัวยืนเพียง 2-3 ตัว เท่านั้น ข้อสอบจะง่ายโดยใช้เหตุ กรณที่มีหลายเรื่องหลายลักษณะปนกัน (ไม่เป็นเอกพจน์) ควรจะแยกข้อสอบจับคู่ออกเป็นตอนๆ โดยให้แต่ละตอนเป็นเรื่องราวลักษณะเดียวกัน อย่างน้อยตอนละ 5 ข้อ

5.4) ตัวยืนแต่ละข้อมีโอกาสจับคู่กับตัวเลือกทุกข้อ แต่ข้อที่ถูกมีเพียงข้อเดียวห้ามเฉลยให้ตัวเลือกหนึ่งข้อสามารถจับคู่กับตัวยืนแล้วถูกมากกว่าหนึ่งข้อ เพราะข้อสอบจะยากและผู้สอบสับสน ไม่เหมาะกับข้อสอบชนิดนี้ (ถ้าต้องการให้ตัวเลือกหนึ่งข้อจับคู่กับตัวยืนแล้วถูกมากกว่าหนึ่งข้อควรสร้างเป็นข้อสอบแบบตัวเลือกตอบชนิดที่ตัวเลือกคงที่)

5.5) ข้อสอบในชุดตัวยืมและเลือกทุกข้อต้องอยู่ในหน้าเดียว จะช่วยประหยัดเวลาและสะดวกในการทำข้อสอบ

5.6) ต้องระบุความสัมพันธ์ของข้อความทั้งสองชุดให้ชัดเจนโดยเขียนคำชี้แจงจะให้จับคู่โดยยึดความสัมพันธ์แบบใด ไม่ควรทิ้งให้เป็นภาระแก่ผู้เข้าสอบต้องตีความเอง

5.7) รูปแบบของข้อสอบจับคู่ ส่วนใหญ่จะให้ผู้ตอบนำอักษรหน้าข้อความทางขวามือไปใส่ในวงเล็บหน้าข้อความทางซ้ายมือที่คิดว่าสัมพันธ์กัน ลักษณะนี้ผู้ทำข้อสอบจะไม่สะดวกเท่าที่ควร จึงควรเปลี่ยนรูปแบบใหม่

6) ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไป คำถามแบบเลือกตอบ โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำ หรือคำถาม (Stem) กับตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าตัวเลือกถูกหมด แต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกันและให้หลักการที่เกี่ยวกับการสร้าง แบบข้อสอบชนิดตัวเลือก (Multiple Choice Test) ไว้ดังนี้

6.1) เขียนตอนนำให้เป็นประโยคคำถามคำตอบสมบูรณ์ อาจใส่เครื่องหมายปรัศนี (?) ด้วยแต่ไม่ควรสร้างตอนนำให้เป็นแบบอ่านต่อความ เพราะทำให้คำถามไม่กระชับเกิดปัญหาสองแง่หรือข้อความไม่ต่อกันหรือเกิดความสับสนในการคิดหาคำตอบ

6.2) เน้นเรื่องจะถามให้ชัดเจนและตรงจุดไม่คลุมเครือ เพื่อว่าผู้อ่านจะไม่ไขว้เขวสามารถมุ่งความคิดไปตอบถูกทิศทาง (เป็นปรนัย) ไม่ต้องอ่านคำถามคำตอบ ย้อนขึ้นย้อนลงหลายครั้ง

6.3) ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์ คำถามแบบเลือกตอบสามารถถามพฤติกรรมในสมองได้หลาย ๆ ด้าน

6.4) หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธ ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรขีดเส้นใต้คำปฏิเสธนั้นแต่คำปฏิเสธซ้อนไม่ควรใช้อย่างยิ่ง เพราะปกตินักเรียนจะยุ่งยากต่อการแปลความหมายของคำถามและตอบคำถามที่ถามกลับหรือปฏิเสธซ้อนผิดมากกว่าถูก

6.5) อย่าใช้คำฟุ่มเฟือยควรถามปัญหาโดยตรง ส่วนใดไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์เงื่อนไขในการคิดก็ไม่ต้องนำมาเขียนไว้ในคำถามจะช่วยให้คำถามรัดกุมชัดเจนขึ้น

6.6) เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ หมายถึง เขียนตัวเลือกทุกตัวให้เป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือมีทิศทางแบบเดียวกัน หรือมีโครงสร้างสอดคล้องทำนองเดียวกัน

6.7) ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกต่างๆ ได้แก่ คำตอบที่เป็นตัวเลขนิยมเรียงจากน้อยไปหามาก

6.8) ใช้ตัวเลือกปลายเปิดปลายปิดให้เหมาะสม

6.9) ข้อเดียวต้องมีคำตอบเดียว

6.10) เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชาการ คือ จะกำหนดตัวถูกหรือตัวผิด เพราะสอดคล้องกับความเชื่อของสังคมหรือกับคำพังเพยต่างๆ ไปไม่ได้

6.11) เขียนตัวเลือกให้อิสระจากกันคือ อย่าให้ตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นส่วนประกอบของตัวอื่น

6.12) ควรมีตัวเลือก 4-5 ตัว ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกเพียงสองตัว ก็กลายเป็นข้อสอบแบบกา ถูก-ผิด หากเป็นข้อสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรใช้ 3 ตัวเลือกระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปควรใช้ 5 ตัวเลือก

6.13) อย่าแนะนำคำตอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมานี้ เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้เข้าใจลักษณะหลักการสร้าง ข้อดีและข้อจำกัดของข้อสอบแต่ละชนิด ครูผู้สอน ควรทำความเข้าใจ ข้อสอบแต่ละชนิด และทุกครั้งที่จะออกข้อสอบชนิดใด ควรคำนึงถึงหลักการของข้อสอบชนิดนั้น

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพของสมองด้านต่าง ๆ ตามพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์และด้านการประเมินค่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน

6.5 คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดี

วนิดา เดชตานนท์ (2540: 26-28) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบที่ดีนั้นมิใช่จะทำหน้าที่ประเมินผลอย่างเดียว แต่จะทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้อีกด้วย ดังนั้นการสร้างจะต้องยึดหลักลักษณะของแบบทดสอบที่ดี 10 ประการ คือ

1) มีความเที่ยงตรง หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการจะวัด หรือคะแนนจากแบบทดสอบนั้น ให้ความหมายตรงตามที่ต้องการ ซึ่งความเที่ยงตรงของแบบทดสอบแบ่งได้ 4 ชนิด คือ

1.1) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หมายถึง แบบทดสอบนั้นมีคำถามสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรและได้สัดส่วนที่ถูกต้องตรงตามความจริงซึ่งสามารถตรวจสอบได้ จากการนำไปเปรียบเทียบกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่ทำไว้ในด้านเนื้อหาวิชา ถ้าพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม คือ ดูจากส่วนที่เป็นสถานการณ์และเกณฑ์

1.2) ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบ ที่จะวัดพฤติกรรมทางสมอง หรือพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ตรงตามที่ได้ระบุไว้ในหลักสูตร ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ จากการนำไปเปรียบเทียบกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่ทำไว้ในด้านพฤติกรรมถ้าพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม คือดูจากส่วนที่เป็นพฤติกรรมและเกณฑ์

1.3) ความเที่ยงตรงตามสภาพ หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบที่สามารถทำให้ผู้เรียนตอบสนองออกมาตรงตามสภาพความเป็นจริงของเขา ซึ่งดูได้จากการสังเกตหรือการสอบภาคปฏิบัติ เกณฑ์ที่ใช้เทียบก็คือสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของนักเรียน

1.4) ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบที่สามารถพยากรณ์ผลการเรียนในอนาคตของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามความจริง เกณฑ์ที่ใช้เทียบก็คือสภาพความสำเร็จในอนาคตของผู้เรียน

2) ความเชื่อมั่นได้ หมายถึง แบบทดสอบนั้นสามารถให้ผลการวัดที่ไม่กลับไปกลับมาว่าจะนำไปวัดกี่ครั้งกับผู้เรียนกลุ่มเดิมก็ตาม เช่น เด็กเก่งได้คะแนนมาก เด็กอ่อนได้คะแนนน้อย ถ้าทำการสอบอีกครั้งโดยใช้ข้อสอบชุดเดิมกับกลุ่มเดิม เด็กเก่งก็ยังเก่งอยู่และ เด็กอ่อนก็ยังอ่อนอยู่เหมือนเดิม แสดงว่าแบบทดสอบนั้นมีความเชื่อมั่นสูง การสร้างแบบทดสอบให้มีความเชื่อมั่นก็คือ ข้อคำถามของ

แบบทดสอบจะต้องถามพฤติกรรมในระดับสูง ไม่ควรถามแต่ความจำและมีจำนวนข้อมากพอที่จะครอบคลุมเนื้อหาในวิชานั้น ๆ

3) มีความยุติธรรม หมายถึง ข้อคำถามในแบบทดสอบนั้นต้องไม่แนะแนวทางให้นักเรียนเดาคำตอบได้ถูก ไม่ลำเอียงต่อเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ การที่ข้อสอบจะให้ความเสมอภาคเช่นนี้ได้ ก็ต้องอาศัยการสร้างข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรนั่นเอง

4) ถามลึก หมายถึง แบบทดสอบที่มีคำถามวัดพฤติกรรมหลายด้าน ไม่เน้นเฉพาะด้านความจำเพียงด้านเดียว ควรใช้คำถามที่ให้นักเรียนได้ใช้สติปัญญาในการคิดหาคำตอบให้มากกว่าการจำ นั่นคือควรถาม ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

5) มีความยากง่ายพอเหมาะ หมายถึง ข้อสอบแต่ละข้อควรมีคนตอบถูกและผิดอย่างละครึ่งของจำนวนคนที่เข้าสอบ ข้อสอบที่ง่ายคือ จำนวนคนตอบถูกมาก และข้อสอบที่ยากเกินไป คือมีจำนวนคนตอบถูกน้อย ซึ่งจัดได้ว่าไม่มีประโยชน์อะไร เพราะไม่สามารถจำแนก ผู้เรียนได้ว่าใครเก่ง-อ่อนกว่ากัน

6) มีอำนาจจำแนก หมายถึง แบบทดสอบนั้นสามารถแยกนักเรียนออกเป็นประเภท ๆ ได้ทุกชั้นทุกระดับ ตั้งแต่อ่อนสุด ถึงเก่งสุด คือถ้าแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยที่กลุ่มหนึ่งได้คะแนนมากกว่ากลุ่มหนึ่งได้คะแนนน้อย ถ้ากลุ่มได้คะแนนมาก ตอบถูกมากกว่ากลุ่มที่ได้คะแนนน้อยในแต่ละข้อแสดงว่าข้อสอบนั้น ๆ มีอำนาจจำแนกดี แต่ถ้าหากแต่ละกลุ่มได้คะแนนมากตอบได้คะแนนได้ถูกพอ ๆ กับกลุ่มได้คะแนนน้อย ก็แสดงว่าข้อสอบนั้น ๆ ไม่มีอำนาจจำแนก

7) ความเป็นปรนัย ความเป็นปรนัยของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบ 3 ประการ คือ

7.1) มีความชัดเจนในตัวคำถาม

7.2) มีความชัดเจนในวิธีการตรวจให้คะแนน ทำให้ผู้ตรวจไม่ว่าใครก็ตามตรวจแล้วคะแนนตรงกัน

7.3) มีความชัดเจนในการแปลความหมายของคะแนน คือคะแนนที่บอกสถานภาพของผู้เรียนให้ตรงกัน

8) ต้องช่วยๆ หมายถึง แบบทดสอบนั้นจะต้องมีลักษณะ ทำท้ายชวนให้นักเรียนคิดค้นหาคำตอบ เช่น การเรียงลำดับคำถามจากข้อง่ายไปหาข้อยาก การใช้รูปภาพประกอบคำถามหรือเป็นข้อสอบที่มีลักษณะช่วยๆ เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีให้กับผู้สอบ โดยไม่ถามสิ่งที่เป็นตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรปฏิบัติ

9) จำเพาะเจาะจง หมายถึง มีความชัดเจนในคำถาม ไม่ถามหลายแง่หลายมุมหรือใช้คำคลุมเครือ ซึ่งจะให้นักเรียนงงได้ คำถามที่จำเพาะเจาะจง คือ ทุกคนที่อ่านแล้วต้องเข้าใจคำถามตรงกัน

10) ประสิทธิภาพ หมายถึง แบบทดสอบนั้นสามารถวัดความรู้ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนดให้สอบ และการตรวจให้คะแนนทำได้รวดเร็วถูกต้อง สะดวกในการคุมสอบ และดำเนินการสอบ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดทำแบบทดสอบน้อย พิมพ์ได้ชัดเจน อ่านง่าย และถูกต้องเป็นต้น

6.6 ประโยชน์ของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สงบ ลักษณะ (2543 : 1) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกันในผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานที่ต้องการให้บังเกิดจากการเรียนการสอนและจัดทำเป็นเกณฑ์สำหรับการตรวจสอบ
- 2) ช่วยเพิ่มการแรงเร้าเพียรพยายามร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่จะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้อุปกรณ์สื่อวัตกรรมการต่าง ๆ เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุผลการเรียนตามเกณฑ์
- 3) ช่วยให้มีกำบังนทิกพฤติกรรมของผู้เรียน ติดตามผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนถึงการใช้เครื่องมือและเทคนิคการวัดและการประเมินที่ผ่านการเลือกสรรและออกแบบอย่างดีให้สามารถวัดผลการเรียนรู้อย่างแม่นยำตรงเชื่อถือได้
- 4) ช่วยให้เกิดการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องเทียบกับเกณฑ์ที่จัดทำไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดการบันทึกผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ระบุงการเรียนรู้อันผู้เรียนทำได้นำพอใจผ่านเกณฑ์ ระบุงการเรียนรู้อันบกพร่อง
- 5) ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อันผู้เรียนรายบุคคลเป็นสำคัญ โดยนำผลการเรียนรู้อันบกพร่องมาวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ ทำให้ผู้สอนช่วยคิดค้นเทคนิคกระบวนการเรียนรู้อันนำมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนรู้อันผู้เรียนอย่างเหมาะสม ช่วยทำให้ผู้เรียนรายบุคคล สามารถเรียนรู้อันได้ครบถ้วนตามมาตรฐาน

7. ความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

มนตรี เฉียบแหลม (2536 : 7) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก มีความสุขเมื่อเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Want) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

ประสาธ อิศรปริตดา (2541 : 300) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงพฤติกรรม ที่ถูกกระตุ้น โดยแรงขับของแต่ละคน และมีแนวโน้มไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้เกิดความต้องการ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542 : 15) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการตอบสนองว่า เป็นความรู้สึกพอใจในการร่วมกิจกรรมแบบเต็มใจและพึงพอใจจนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น ร้องรำ ทำเพลงร่วมกับคนอื่นด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินสนุกสนานกับการเล่นเกมตัวเลข เป็นต้น

กิติมา ปริติติลล (2549 : 321) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ หรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบ และสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ ของงาน และผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

ลักขณา สิริวิวัฒน์ (2549 : 132) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พฤติกรรมที่สนองความต้องการของมนุษย์และเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชม ยินดี และมีความสุข เป็นความรู้สึก นึกคิดในเชิงบวก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับ ในสิ่งที่

ตนเองต้องการ ได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนเองต้องการ ซึ่งระดับความพึงพอใจจะแตกต่างกันย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ต่างกันแล้วแต่บุคคล

7.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทิสนา แคมมณี (2553 : 51-69) ได้กล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง ความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์อย่างเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ความต้องการด้านอื่นก็จะเกิดขึ้นอีก ความต้องการของเรา อาจจะซ้ำซ้อน ความต้องการหนึ่งยังไม่หมดอาจจะเกิดความต้องการหนึ่งเกิดขึ้นอีกได้” หากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอก็จะเกิดแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการให้สังคมยอมรับ และสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นสูงขึ้น ได้นำแนวคิดนี้มาจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. การเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ สามารถให้เข้าใจพฤติกรรม ของบุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของความต้องการของบุคคล

2. การจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เขาต้องการแสดงเสียก่อน

3. ในกระบวนการเรียนการสอน หากครูสามารถหาได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการอยู่ในระดับขั้นใด ครูสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนนั้นเป็นแรงจูงใจ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

4. การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนอย่างเพียงพอ การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง

การเรียนรู้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง มีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองถูกลองผิด พอใจมากที่สุดเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนอง ที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงในสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียน มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้ที่คงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้ที่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองความมั่นคงของการเรียนจะเกิดขึ้นหากได้นำมาใช้บ่อย ๆ หากไม่ได้นำมาใช้อาจจะลืมได้

4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำเรียนต่อไป ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจ จะไม่ยอมเรียน ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัย สำคัญในการเรียน

7.3 หลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน

ประสาธ อิศรปรีดา (2541 : 50-54) ได้กล่าวว่า หลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนไว้ ดังนี้

1. การชมเชยและการตำหนิ จะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสองอย่าง
2. การทดสอบบ่อยครั้ง คะแนนจากการสอบจะเป็นสิ่งที่จูงใจมีความหมายต่อนักเรียนมากจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียน
3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักค้นคว้าสนใจเรียนอยู่เสมอ

4. วิธีการที่แปลกใหม่ จะเป็นการเร้าความสนใจในการเรียนให้เกิดขึ้นกับนักเรียน
5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่ได้รับมอบหมาย
6. ยกตัวอย่างสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและคาดไม่ถึง
7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน
8. เกมและการเล่นละคร การสอนที่让孩子ได้ปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน

ได้ดีขึ้น

9. สถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนไม่พึงปรารถนาควรลดหรือขจัด

7.4 การวัดความพึงพอใจ

โยธิน ศันสนยุทธ (2530 : 66-71) ได้กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจ เป็นการค้นหาว่าบุคคลใดมีความพึงพอใจหรือไม่ วิธีที่ง่ายที่สุดก็คือการถาม ซึ่งการศึกษาในระยะหลัง ๆ ที่ต้องมีผู้บอกข้อมูลจำนวนมาก ๆ มักใช้แบบสอบถาม ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยชุดของคำถาม และมีตัวเลือก 5 ตัว สำหรับเลือกตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และคะแนนความพึงพอใจนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าบุคคลมีความพึงพอใจด้านใดสูง และด้านใดต่ำ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งการต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรก็มีความจำเป็นที่จะต้อง ใช้แบบสอบถามที่มีข้อความหลายข้อ เพื่อจะได้ครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ของงานทุก ๆ ด้านของ องค์กร และนอกจากการใช้แบบสอบถามแล้วอาจใช้วิธีการเขียนตอบอย่างเสรีได้เช่นกัน

ถวิล ธาราโรจน์ (2536 : 77-86) ได้กล่าวว่า ในการวัดความรู้สึกนั้นจะวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง (Direction) ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก หรือทางลบ ทางบวก หมายถึง การประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ดี ชอบหรือพอใจ ส่วนทางลบจะเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดีไม่ชอบ หรือไม่พอใจ และการวัดในลักษณะปริมาณ (Magnitude) ซึ่งเป็นความเข้มข้น ความรุนแรง หรือระดับทัศนคติไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง ซึ่งวิธีการวัดมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามอง และ จด บันทึกอย่างมีแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึง ปัจจุบัน แต่ก็ไม่เหมาะสมกับการศึกษาเป็นรายกรณีเท่านั้น

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้าเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการนี้จะเป็นการใช้ แบบสอบถามที่มีข้อความอธิบายไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกันมักใช้ ในกรณีที่

ต้องการข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัด ทักษะคิด
รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วน แบบลิ
เคิร์ท (Likert Scales) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่าง
หนึ่ง แล้วมีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยน้อย ที่สุด

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 63-71) ได้กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจ เช่น
แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความคิดเห็นต่างๆ หรือวัดความจริง
ที่ไม่ทราบ อันจะทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต
ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของคำถามเป็นชุด ๆ เพื่อวัดสิ่งที่ต้องการวัด โดยมีคำถามเป็นตัวกระตุ้นเร่งเร้า ให้
บุคคลตอบออกมา ประกอบด้วยชุดข้อความที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยกาเครื่องหมายหรือ
เขียนตอบ หรือกรณีที่กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ได้หรืออ่านยาก อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตาม
แบบสอบถาม นิยามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้างแบบสอบถาม มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1.1 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เป็นส่วนแรกของการสอบถาม โดย ระบุจุดมุ่งหมาย
และความสำคัญที่ให้ออกแบบสอบถาม คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถาม และวิธี ตอบพร้อม
ยกตัวอย่างประกอบ และตอนสุดท้ายจะกล่าวขอบคุณล่วงหน้าแล้วระบุชื่อเจ้าของ แบบสอบถาม

1.2 สถานภาพทั่วไป เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ
การศึกษา

1.3 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะวัด ซึ่งอาจแยกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ แล้วสร้างข้อ
คำถามวัดพฤติกรรมย่อย ๆ นั้น

2. รูปแบบของแบบสอบถาม ข้อคำถามในแบบสอบถามอาจมีลักษณะเป็น ปลายเปิดหรือ
แบบปลายปิด แบบสอบถามฉบับหนึ่งอาจเป็นแบบปลายเปิดทั้งหมดหรือแบบผสมก็ได้ ดังนี้

2.1 ข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open - Ended Form or Unstructured
Questionnaire) เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้เลือกตอบ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอบ โดยใช้คำพูดของตนเอง

2.2 ข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Unstructured Questionnaire) เป็นคำถาม
ที่มีคำตอบให้ผู้เขียนเขียนเครื่องหมายลงหน้าข้อความ หรือตรงกับช่องที่ เป็นความจริงหรือความเห็น
ของตน มีหลายแบบ ได้แก่

2.2.1 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็น ของตนเพียง
คำตอบเดียว จาก 2 คำตอบ

2.2.2 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็น ของตนเพียง
คำตอบเดียวจากหลายคำตอบ

2.2.3 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็น ของตนได้
หลายคำตอบ

2.2.4 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบตาม ระดับความ
คิดเห็นของตน อาจจัดในรูปของตาราง

2.2.5 แบบผสม หมายถึงมีหลายแบบอยู่ด้วยกัน

2.2.6 แบบให้เรียงลำดับความสำคัญ โดยเขียนเรียงลำดับความชอบต่อสิ่งนั้น

2.2.7 แบบเติมคำสั้น ๆ ลงในช่องว่าง สิ่งที่เติมมีความเฉพาะเจาะจง

3. หลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนว่าต้องการถามอะไร

3.2 สร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตรงหัวข้อที่ได้วาง โครงสร้างไว้

3.4 ไม่ควรให้ผู้ตอบตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อหน่าย ไม่ให้ความร่วมมือหรือตอบโดยไม่ตั้งใจ

3.5 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้น ควรใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแต่กาตอบในแบบสอบถาม

3.6 สร้างข้อคำถามให้มีลักษณะที่ดี คือมีลักษณะดังนี้

3.6.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

3.6.2 ใช้ข้อความที่สั้นกะทัดรัด ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

3.6.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบโดยคำนึงถึงสติปัญญาระดับ การศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

3.6.4 แต่ละข้อควรถามเพียงปัญหาเดียว

3.6.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง

3.6.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่ายไม่รู้เรื่องหรือไม่สามารถตอบได้

3.6.7 หลีกเลี่ยงคำถามที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกัน เช่น บ่อยๆ เสมอๆ รวย โง่ ฉลาด

3.6.8 ไม่ใช่คำถามที่เป็นคำถามนำผู้ตอบให้ผู้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด

3.6.9 ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจหรืออึดใจที่จะตอบ

3.6.10 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า

3.6.11 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

3.6.12 คำตอบที่ให้เลือกในข้อคำถามควรมีให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง ทุกคนสามารถเลือกตอบได้ ตรงกับความจริงตามความเห็นของเขา บางครั้งอาจมีตอนให้เดิน

4. มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) เป็นมาตราวัดชนิดหนึ่งที่ใช้เป็น เครื่องมือประเภทแบบสอบถาม แบบวัดด้านจิตพิสัย เช่น เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯ มีลักษณะสำคัญ

4 ประการ ดังนี้

4.1 มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผล สภาพความเป็นจริง ตั้งแต่ 3 ระดับ ขึ้นไป

4.2 ระดับที่เลือกอาจเป็นชนิดที่มีด้านบวกและด้านลบในข้อเดียวกัน หรือ มีเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่อีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือระดับน้อยมาก

4.3 บางข้อมีลักษณะเชิงนิมมาน (Positive Scale) บางข้อมีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative Scale)

4.4 สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ จึงสามารถวัดความคิดเห็น คุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นการตรวจสอบค้นหาว่าบุคคลใดมีความพึงพอใจหรือไม่ มีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ในการวัดความรู้สึกนั้นจะวัดออกมาใน ลักษณะของทิศทาง ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก หรือทางลบ บุคคลมีความพึงพอใจด้านใดสูง และด้านใดต่ำ การวัดความพึงพอใจนั้นสามารถวัดได้หลายวิธี ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับความสะดวก ความเหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของการวัดด้วยจึงจะส่งผลให้การวัด นั้นมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือวัดได้หลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบ พอใจ และทัศนคติที่แสดงต่อการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือรูปแบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดจากแบบวัดความพึงพอใจมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 วิจัยในประเทศ

1. กิตติศักดิ์ พงไทยสงค์ (2554) ได้วิจัย ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 5 ข้อ คือ 1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA 3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA 4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA 5. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ผลปรากฏว่า 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.62/82.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีค่าเท่ากับ 0.6942 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 69.42 3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ

CIPPA โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4.39 5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA เรื่อง การใช้ แผน ที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ไปแล้ว 14 วัน สามารถคงทนความรู้หลังเรียนได้คิด เป็นร้อยละ 99.79 ของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ซึ่งไม่แตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($p > .05$)

2. เลิศศักดิ์ แจ่มคล้าย (2554 :) ได้วิจัย การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIPPA โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 2 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIPPA 2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIPPA ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIPPA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. คุณลักษณะ นักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIPPA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัทมา ชุมศรี (2555 : 79-83) ได้วิจัย การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี กับการสอนแบบซินดิเคท โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 6ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี กับการสอนแบบซินดิเคท 2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี ก่อนเรียนและหลังเรียน 3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบซินดิเคท ก่อนเรียนและหลังเรียน 4. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี กับการสอนแบบซินดิเคท 5. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดีก่อนเรียนและหลังเรียน 6. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบซินดิเคท ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดีกับการสอนแบบซินดิเคทมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .013. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบซินดิเคท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดีกับการสอนแบบซินดิเคทมีบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน

แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .016. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบซินดิเคท มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8.2 วิจัยต่างประเทศ

Keyler (1999 : 1071-A) ได้ศึกษามุมมองและประสบการณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการเรียนแบบร่วมมือในชั้นเรียน โดยทำการศึกษาใน 2 โรงเรียน โรงเรียนแรกอยู่ชานเมืองและอีกแห่งอยู่ในเขตเมือง โดยมีครูสองคนที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางมหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ของเขตเพื่อที่จะให้เป็นผู้เผยแพร่การเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ครูทั้งสองผ่านการฝึกอบรมในด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือและมีการนำมาใช้มาแล้วเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี การเก็บข้อมูลในระหว่างครึ่งหลังของปีการศึกษา โดยการสัมภาษณ์อย่างละเอียดระหว่างนักเรียนกับครู การบันทึกของสมาชิกกลุ่ม จากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ เป็นจำนวน 27 คน ระดับคะแนนประจำภาคเรียนนำมาใช้เป็นฐานในการกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือได้สร้างโอกาสที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม กระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ มีประโยชน์ต่อความ เข้าใจในเนื้อหา การพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์ การพึ่งพาตนเองและการมีความเคารพในตนเองได้ประโยชน์จากคำอธิบายของเพื่อน คำศัพท์ที่เรียนรู้ร่วมกัน

Young (1999 : 1897-A) ได้ศึกษามุมมองความเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการเรียนแบบร่วมมือเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการสอนของมหาวิทยาลัยแบบดั้งเดิม (การบรรยายและการอภิปราย) การศึกษานี้สำรวจการรับรู้ด้านความรู้ความเข้าใจและ ความรู้สึกต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การสอนที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์และเพศนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 342 คน จากช่วงอายุ 18 ปี ถึง 40 ปีเศษ โดยเลือกมาจากเขตในรัฐมิชิแกน ตอนกลาง ได้ตอบแบบสอบถามตามแบบวัดของ Likert ซึ่งวัดมุมมองของนักศึกษาถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการเรียนแบบร่วมมือเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา ตัวแปรอิสระมีหลายตัวแปร ได้แก่ เพศ ชาติพันธุ์ และ สถานภาพของบุคลากร ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้และมุมมองของนักศึกษาต่อการเรียนรู้แบบ ร่วมมือกัน ตามที่วัดโดยแบบประเมินกลยุทธ์การสอน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เรียนในชั้นเรียน ที่มีการเรียนรู้แบบร่วมมือและบุคลากรที่สอนโดยการนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้มีความเห็นร่วมกันว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม ตามที่วัดโดยใช้แบบประเมินกลยุทธ์การสอน และไม่มีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือกันต่อเพศหรือชาติพันธุ์ ยกเว้นข้อ 11 ในแบบประเมินกลยุทธ์การสอน ที่ว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการ รับรู้ของนักศึกษาในด้านเพศ

สลาวิน (Slavin. 1978) ได้ทดลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษา และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนต่างชาติและสีผิว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาเกรด 7 จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนผิวดำ 37 คนจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม นักเรียนในกลุ่มทดลองใช้การเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี มีการให้รางวัลเป็นทีม ส่วนนักเรียนในกลุ่ม

ควบคุมใช้วิธีการเรียนแบบปกติทั้งชั้น มีการให้รางวัลเป็นรายบุคคล ทั้งสองห้องสอนโดยครูคนเดียวกัน และใช้เนื้อหาเดียวกัน เวลาในการทดสอบ 10 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า นักเรียนผิวดำในกลุ่มทดลอง เรียนรู้ได้ดีกว่านักเรียนผิวขาวในกลุ่มควบคุม และพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนที่ต่างเชื้อชาติ สนิทที่ดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้วพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งสามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน นอกจากนี้ยังเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการทำงานร่วมกัน โดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน ได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่ตนถนัด ผู้เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นแนวทางให้ ครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มี ประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกุเวียงวิทยาคม อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 296 คน จาก 9 ห้องเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกุเวียงวิทยาคม อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 คน จาก 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA จำนวน 5 แผน ใช้ทำการสอนแผนละ 2 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3. การสร้าง และหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ขั้นที่ 1 สร้างตารางความสัมพันธ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562

สาระการเรียนรู้	ม.2 ภาคเรียนที่/บทที่	
	1	2
ภูมิศาสตร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ 2. การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก 3. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับประชากรและการตั้งถิ่นฐาน 4. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 5. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ 6. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 	-
เศรษฐศาสตร์	-	<ol style="list-style-type: none"> 1. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 2. ระบบเศรษฐกิจในโลกปัจจุบัน 3. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย 4. สหกรณ์และการร่วมกลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชนของไทย 5. นโยบายการเงิน การคลังกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ 6. เศรษฐกิจระหว่างประเทศ
รวม	6	6

ขั้นที่ 2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำแนกตัวชี้วัดประจำชั้นเรียนตามสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

บทที่	สาระการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้	ตัวชี้วัด
1. เครื่องมือทางภูมิศาสตร์	ส 5	ส 5.1	ส 5.1 ม.4-6/3
2. การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก	ส 5	ส 5.1	ส 5.1 ม.4-6/1
3. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับประชากรและการตั้งถิ่นฐาน	ส 5	ส 5.2	ส 5.2 ม.4-6/1
4. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	ส 5	ส 5.2	
5. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	ส 5	ส 5.1 ,ส 5.2	ส 5.2 ม.4-6/1 ส 5.1 ม.4-6/2
6. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	ส 5	ส 5.2	ส 5.2 ม.4-6/2 ส 5.2 ม.4-6/2 ส 5.2 ม.4-6/3 ส 5.2 ม.4-6/4

ชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 แบ่งเนื้อหาออก 2 สาระ จำนวน 6 บทดังนี้

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

บทที่ 1 เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

บทที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก

บทที่ 3 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

บทที่ 4 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

บทที่ 5 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

บทที่ 6 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยได้ใช้สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ บทที่ 5 เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ นำมาสร้าง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ชั้นที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ประจำบทที่ 5 เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยแบ่งเป็น
ชื่อเรื่องย่อยประจำสาระ ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ชื่อเรื่อง ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ (หรือตัวบ่งชี้) ประจำบทที่ 5 เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2562

ชื่อเรื่อง	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา
1. ความหมายของภัยพิบัติ	ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติบนเปลือกโลกมีการเกิดแบบซ้ำๆ ทำให้มีเวลาเตรียมรับมือได้ แต่บางภัยพิบัติเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนไม่มีเวลาเตรียมการรองรับและมีทั้งระดับที่ไม่รุนแรงจนถึงระดับที่เป็นอันตรายจนทำให้เกิดการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิต อาคารบ้านเรือนและทรัพย์สินเสียหายจำนวนมาก	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จทันตามเวลาที่กำหนด	1 ชั่วโมง
2. ภัยพิบัติธรรมชาติทางธรณีภาค	ภัยพิบัติทางธรณีภาคเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นประจำจากพลังงานภายในโลกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลกที่สำคัญ เช่น แผ่นดินไหวภูเขาไฟปะทุ แผ่นดินถล่มซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ที่เกิดขึ้น	4. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติธรรมชาติทางธรณีภาคได้ 5. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	2 ชั่วโมง

ชื่อเรื่อง	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา
3. ภัยพิบัติ ธรรมชาติทาง บรรยากาศภาค	บรรยากาศภาคเป็นปัจจัยอีก ด้านหนึ่งในการเกิดภัยพิบัติ ทางธรรมชาติขึ้น เพราะใน บรรยากาศมีความชื้นและ ความกดอากาศที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดวาทภัยหรือพายุ ขึ้นได้ในหลายพื้นที่ และเกิด เป็นพายุฝนฟ้าคะนองขึ้น ทำ ให้พื้นที่ ที่เกิดภัยดังกล่าว ได้รับความเสียหายทั้งทาง ทรัพย์สินและที่อยู่อาศัย	6. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของ ภัยพิบัติธรรมชาติทางบรรยากาศภาคได้	2 ชั่วโมง
		7. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และ ยกตัวอย่างแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติทาง ธรรมชาติได้	
4. ภัยพิบัติ ธรรมชาติทาง อุทกภาค	อุทกภัยเป็นภัยที่เกิดจากน้ำ ในลำน้ำ แอ่งน้ำ ทะเลสาบ ไหลล้นตลิ่ง หรือน้ำท่วม ฉับพลันในพื้นที่หนึ่งเป็น ระยะเวลาสั้นหรือเป็นครั้ง คราว เนื่องจากมีฝนตกหนัก หรือหิมะละลาย ส่งผลให้เกิด ความเสียหายต่อพื้นที่เกษตร ชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน	8. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของ ภัยพิบัติธรรมชาติทางอุทกภัยได้	2 ชั่วโมง
		9. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงประเภทของ อุทกภัยได้	
		10. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และ ยกตัวอย่างแนวทางการรับมือหรือป้องกันกับ ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	

ชื่อเรื่อง	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา
------------	---------------	-----------------------	------

5. ภัยพิบัติ ธรรมชาติทาง ชีวภาค	ภัยพิบัติทางชีวภาพ เช่น ไฟป่า และ ภัยแล้ง ซึ่งไฟป่าก็มีสาเหตุที่ทำให้ เกิดขึ้นโดยจากธรรมชาติ และจาก มนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ เกิดขึ้นซึ่งเป็นปัญหาปัญหาสำคัญที่ จะส่งผลเสียให้ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและ สิ่งไม่มีชีวิต ภัยแล้งก็เป็นปัญหา สำคัญที่ในปัจจุบันกำลังเกิดขึ้น เพราะเนื่องมาจากสภาพอากาศที่มี การเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต	11. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย ของภัยพิบัติธรรมชาติทางชีวภาคได้ 12. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงประเภท และการเกิดของไฟป่าและภัยแล้งได้ 13. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และ ยกตัวอย่างแนวทางการรับมือหรือป้องกันกับ ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	2 ชั่วโมง
---------------------------------------	---	---	------------------

ขั้นที่ 5 ทำโครงการสอนเป็นรายตัวชีวิต ผู้วิจัยใช้ตัวชีวิต ส 5.1 และ ส 5.2 นำมาสร้าง
แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ขั้นที่ 6 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ จำนวน
5 แผน ใช้เวลา 9 ชั่วโมง

ขั้นที่ 7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้มีคุณภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 8 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พร้อมแบบประเมิน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดไว้เป็น
ชุดๆเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1. อาจารย์สุวิทย์ การะน้อย ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโกสุมวิทยา
สรศักดิ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม

2. อาจารย์กัลยา นูบุตตร ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา

3. อาจารย์เดือนเพ็ญ สังข์งาม ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโกสุมวิทยา
สรศักดิ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 9 นำผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน
มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ถ้าได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่
3.50 ถึง 5.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์ ผลจากการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพบว่าผ่านเกณฑ์ 31 ข้อ มีค่าเฉลี่ย
ตั้งแต่ 4.12 ถึง 5.0

ขั้นที่ 10 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับปริมาณเนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

ขั้นที่ 11 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมตามประเด็นที่ยังบกพร่องและจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้จริง

ตอนที่ 2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นที่ 1-3 มีหลักการเช่นเดียวกับขั้นที่ 1-3 ของการสร้างแผนการสอน

ขั้นที่ 4 ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบชนิดเลือกตอบจากเอกสาร ตำราการวัดผลการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ 2558 : 63-96) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นที่ 5 กำหนดข้อสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่เขียนทั้งหมด 40 ข้อและต้องการใช้จริง 30 ข้อแล้วทำการเขียนข้อสอบ ให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องและจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนข้อสอบที่เขียนทั้งหมดและที่ต้องการ บทที่ 5 เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ชื่อเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ	
		ทั้งหมด	ต้องการ
1. ความหมายของภัยพิบัติ	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	4	3
	2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	4	3
2. ภัยพิบัติธรรมชาติทางธรณีภาค	3. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติธรรมชาติทางธรณีภาคได้	4	3
	4. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	4	3
3. ภัยพิบัติธรรมชาติทางบรรยากาศภาค	5. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติธรรมชาติทางบรรยากาศภาคได้	4	3
	6. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	4	3

ตาราง 6 (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ	
		ทั้งหมด	ต้องการ
4. ภัยพิบัติธรรมชาติทางอุทกภาค	7. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติธรรมชาติทางอุทกภัยได้	2	2
	8. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงประเภทของอุทกภัยได้	3	2
	9. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างแนวทางการรับมือหรือป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	3	2
5. ภัยพิบัติธรรมชาติทางชีวภาค	10. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภัยพิบัติธรรมชาติทางชีวภาคได้	3	2
	11. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงประเภทและการเกิดของไฟป่าและภัยแล้งได้	3	2
	12. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และยกตัวอย่างแนวทางการรับมือหรือป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติได้	2	2
รวม		40	30

ขั้นที่ 6 นำตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ไว้แล้วในขั้นที่ 3 และข้อสอบที่สร้างขึ้นตามตาราง 7 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC : Index of Item Objective Congruence) แล้วผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ย ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 แสดงว่าข้อสอบนั้นใช้ได้ ผลปรากฏว่าเข้าเกณฑ์ 40 ข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

ขั้นที่ 7 นำแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองสอบ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโกสุมพิสัย อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 38 คน จาก 1 ห้องเรียน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลการทดลอง มาหาคุณภาพข้อสอบ

ขั้นที่ 8 การหาคุณภาพของข้อสอบ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของตัว ถูกแบบอิงเกณฑ์ ถ้าได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง 1.00 จะคัดเลือกไว้ใช้ พบว่า ได้ข้อสอบผ่าน เกณฑ์จำนวน 37 ข้อ จึงคัดเลือกไว้ใช้ 30 ข้อ ตามที่ต้องการ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.90

ขั้นที่ 9 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ แบบ Lovett ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

ขั้นที่ 10 พิมพ์แบบทดสอบเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูล

ตอนที่ 3 การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างแบบวัด ความพึงพอใจ จากหนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2558 : 80 - 85)

ขั้นที่ 2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ต้องการใช้จริงจำนวน 15 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตามความเหมาะสม ของข้อความ โดยใช้วิธีประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชี้วัดความพึงพอใจ (IOC : Index of Item Objective Congruence) แล้วผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ย ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ผลปรากฏว่าเข้าเกณฑ์ 20 ข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

ข้อที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความพึงพอใจจำนวน 20 ข้อ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 38 คน จาก 1 ห้องเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่ใช้ทดลองแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามขั้นที่ 7 แล้วนำผลการทดลองใช้แบบวัดความพึงพอใจมาหาคุณภาพ

ขั้นที่ 5 หาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจเป็นรายข้อได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกตามวิธี Item Total Correlation พบว่า เมื่อทดสอบนัยสำคัญ ได้ข้อที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ จึงคัดเลือกไว้ใช้จำนวน 15 ข้อ ตามที่ต้องการ มีค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.64

ขั้นที่ 6 นำแบบวัดความพึงพอใจที่คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ มาหาค่าความ เชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นส่วนของแบบวัดความพึงพอใจทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

ขั้นที่ 7 พิมพ์แบบวัดความพึงพอใจฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ไปที่ละแผน พร้อมเก็บคะแนนระหว่างเรียนไว้จนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้
3. ทดสอบหลังเรียน หลังการสอบสิ้นสุดลง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
4. ให้นักเรียนตอบแบบวัดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาตรวจ และให้คะแนนดังนี้
 - 1.1 ตอบถูกให้ 1 คะแนน
 - 1.2 ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตร E_1 / E_2
4. หาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยใช้สูตร E_1 / E_2
5. ตรวจสอบแบบวัดความพึงพอใจและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

เกณฑ์	แปลความ
4.51-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50	พึงพอใจมาก
2.51-3.50	พึงพอใจปานกลาง
1.51-2.20	พึงพอใจน้อย
1.00-1.50	พึงพอใจน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

1.1.1 การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) มีสูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 220-221)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.1.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าดัชนี (B) ตามวิธีของ Brennan ใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 215-218)

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

เมื่อ	B	แทน	อำนาจจำแนกของข้อสอบ
	N_1	แทน	จำนวนคนรอบรู้ (หรือสอบผ่านเกณฑ์)
	N_2	แทน	จำนวนคนไม่รอบรู้ (หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์)
	U	แทน	จำนวนคนรอบรู้ (หรือสอบผ่านเกณฑ์) ตอบถูก
	L	แทน	จำนวนคนไม่รอบรู้ (หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์) ตอบถูก

1.1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีของโลเวทท์ (Lovett Method) ใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 230)

$$r_{cc} = 1 - \frac{n \sum X_i - \sum X_i^2}{(n-1) \sum (X_i - c)^2}$$

เมื่อ	r_{cc}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งฉบับ

X_i	แทน	คะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคน
C	แทน	คะแนนจุดตัด

1.2 แบบวัดความพึงพอใจทางการเรียน ได้แก่

1.2.1 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบวัด โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2558 : 138)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่ากลางเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

1.2.2 การคำนวณหาความจำแนกรายข้อ (โดยวิธี item Total Correlation) ใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 234)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่าง x กับ y
$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด y
$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่าง x กับ y แต่ละคู่

$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด x
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด y
N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่ม

1.2.3 การคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2558 : 113)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
N	แทน	จำนวนข้อคำถามทั้งหมด
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 264-265)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	จำนวนหรือคะแนนที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนทั้งหมด หรือคะแนนเต็ม

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 241)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยหรือตัวกลางเลขคณิต
	x	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2558 : 255)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนของแต่ละคน
	\sum	แทน	ผลรวม
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

3. การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2)

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1 และ E_2 ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2558 : 125 -126)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	สื่อประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกส่วน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\sum Y}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. การหาดัชนีประสิทธิผล

การหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : EI.) ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2558 : 129)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}{\text{ผลคูณของคะแนนเต็มกับจำนวนคน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}$$

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
E.I.	แทน	ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ (Effectiveness Index)

2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) ของแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ตอนที่ 2 หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ตอนที่ 3 หาความพึงพอใจในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) ของแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรม การ

เรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการทดลองมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ
พื้นฐาน ดังตาราง 7-9

ตาราง แสดงคะแนนจากผลงานกลุ่ม และแบบทดสอบย่อย ของนักเรียนระหว่างการเรียนรู้
ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลุ่ม
ร่วมมือแบบ CIPPA

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1/E2) ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ลำดับ	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)	แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			รวม (50)				
			พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)					
1	12	23	14	19	9	42	15	20	12	47	14	20	9	43	14	15	9	38	12	13	8	33
2	15	25	14	19	9	42	13	16	11	40	14	19	11	44	13	18	11	42	13	15	9	37
3	11	24	13	19	8	40	13	20	15	48	13	20	13	46	14	18	13	45	13	16	7	36
4	12	21	13	19	12	44	13	20	9	42	14	20	11	45	13	18	11	42	12	16	7	35
5	14	28	13	19	11	43	14	16	11	41	13	19	12	44	14	20	12	46	13	15	9	37
6	14	23	14	19	11	44	14	20	13	47	14	20	13	47	14	15	13	42	14	15	8	37
7	11	25	14	17	14	45	15	20	9	44	14	20	11	45	13	18	11	42	13	16	9	38
8	14	25	14	19	11	44	16	20	13	49	14	19	11	44	14	18	11	43	12	16	10	38
9	14	22	14	19	12	45	13	20	8	41	14	19	13	46	14	15	13	42	14	15	10	39
10	11	26	14	19	12	45	14	20	10	44	14	20	12	46	14	20	12	46	14	14	13	41

เลขที่	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)	แผนที่ 1				แผนที่ 2				แผนที่ 3				แผนที่ 4				แผนที่ 5			
			พหุติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พหุติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พหุติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พหุติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พหุติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)
11	12	26	14	19	9	42	15	20	12	47	14	20	9	43	14	15	9	38	12	13	8	33
12	15	22	14	19	9	42	13	16	11	40	14	19	11	44	13	18	11	42	13	15	9	37
13	11	25	13	19	8	40	13	20	15	48	13	20	13	46	14	18	13	45	13	16	7	36
14	12	25	13	19	12	44	13	20	9	42	14	20	11	45	13	18	11	42	12	16	7	35
15	14	23	13	19	11	43	14	16	11	41	13	19	12	44	14	20	12	46	13	15	9	37
16	14	28	14	19	11	44	14	20	13	47	14	20	13	47	14	15	13	42	14	15	8	37
17	11	21	14	17	14	45	15	20	9	44	14	20	11	45	13	18	11	42	13	16	9	38
18	14	24	14	19	11	44	16	20	13	49	14	19	11	44	14	18	11	43	12	16	10	38
19	14	25	14	19	12	45	13	20	8	41	14	19	13	46	14	15	13	42	14	15	10	39
20	11	23	14	19	12	45	14	20	10	44	14	20	12	46	14	20	12	46	14	14	13	41

เลขที่	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)	แผนที่ 1				แผนที่ 2				แผนที่ 3				แผนที่ 4				แผนที่ 5			
			พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)
21	12	23	14	19	9	42	15	20	12	47	14	20	9	43	14	15	9	38	12	13	8	33
22	15	25	14	19	9	42	13	16	11	40	14	19	11	44	13	18	11	42	13	15	9	37
23	11	24	13	19	8	40	13	20	15	48	13	20	13	46	14	18	13	45	13	16	7	36
24	12	21	13	19	12	44	13	20	9	42	14	20	11	45	13	18	11	42	12	16	7	35
25	14	28	13	19	11	43	14	16	11	41	13	19	12	44	14	20	12	46	13	15	9	37
26	14	23	14	19	11	44	14	20	13	47	14	20	13	47	14	15	13	42	14	15	8	37
27	11	25	14	17	14	45	15	20	9	44	14	20	11	45	13	18	11	42	13	16	9	38
28	14	25	14	19	11	44	16	20	13	49	14	19	11	44	14	18	11	43	12	16	10	38
29	14	22	14	19	12	45	13	20	8	41	14	19	13	46	14	15	13	42	14	15	10	39
30	11	26	14	19	12	45	14	20	10	44	14	20	12	46	14	20	12	46	14	14	13	41

เลขที่	แผนที่ 1					แผนที่ 2					แผนที่ 3					แผนที่ 4					แผนที่ 5					
	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)	พฤติกรรม (15)	กิจกรรมกลุ่ม (20)	ทดสอบย่อย (15)	รวม (50)
31	12	26	14	19	9	42	15	20	12	47	14	20	9	43	14	15	9	38	12	13	8	33	13	15	9	37
32	15	22	14	19	9	42	13	16	11	40	14	19	11	44	13	18	11	42	13	15	9	37	13	15	9	37
33	11	25	13	19	8	40	13	20	15	48	13	20	13	46	14	18	13	45	13	16	7	36	13	16	7	36
34	12	25	13	19	12	44	13	20	9	42	14	20	11	45	13	18	11	42	12	16	7	35	12	16	7	35
35	14	23	13	19	11	43	14	16	11	41	13	19	12	44	14	20	12	46	13	15	9	37	13	15	9	37
รวม	454	847	469	659	376	1513	488	688	391	1547	482	686	404	1572	479	614	404	1497	453	528	310	1291	453	528	310	1291
เฉลี่ย	12.97	24.20	13.40	18.82	10.74	43.23	13.94	19.66	11.17	44.20	13.77	19.60	11.54	44.91	13.69	17.54	11.54	42.77	12.94	15.09	8.86	36.89	12.94	15.09	8.86	36.89
ร้อยละ	43.24	80.67	89.33	94.14	71.62	86.46	92.95	98.29	74.48	88.40	91.81	98.00	76.95	89.83	91.24	87.71	76.95	85.54	86.29	75.43	59.05	73.77	86.29	75.43	59.05	73.77
S.D.	1.47	1.91	0.98	2.41	4.01	1.61	1.00	1.70	2.09	3.18	0.43	0.50	1.24	1.20	0.47	1.80	1.24	2.39	0.76	0.98	1.65	2.09	0.76	0.98	1.65	2.09

คะแนนรวม					คิดเป็นสัดส่วนคะแนน			
เลขที่	พฤติกรรม (75)	กิจกรรมกลุ่ม (100)	ทดสอบย่อย (75)	รวม (250)	พฤติกรรม (30)	กิจกรรมกลุ่ม (40)	ทดสอบย่อย (30)	รวม (100)
1	69	87	47	203	27.60	34.80	18.80	81.20
2	67	87	51	205	26.80	34.80	20.40	82
3	66	93	56	215	26.40	37.20	22.40	86
4	65	93	50	208	26	37.20	20	83.20
5	67	89	55	211	26.8	35.60	22	84.40
6	70	89	58	217	28	35.60	23.20	86.80
7	69	91	54	214	27.60	36.40	21.60	85.60
8	71	92	56	219	28.40	36.80	22.40	87.60
9	69	88	56	213	27.60	35.20	22.45	85.25
10	70	93	59	222	28	37.20	23.60	88.80
11	69	87	47	203	27.60	34.80	18.80	81.20
12	67	87	51	205	26.80	34.80	20.40	82
13	66	93	56	215	26.40	37.20	22.40	86
14	65	93	50	208	26	37.20	20	83.20
15	67	89	55	211	26.80	35.60	22	84.40
16	70	89	58	217	28	35.60	23.20	86.80
17	69	91	54	214	27.60	36.40	21.60	85.60
18	71	92	56	219	28.40	36.80	22.40	87.60
19	69	88	56	213	27.60	35.20	22.45	85.25
20	70	93	59	222	28	37.20	23.60	88.80
21	69	87	47	203	27.60	34.80	18.80	81.20
22	67	87	51	205	26.80	34.80	20.40	82
23	66	93	56	215	26.40	37.20	22.40	86
24	65	93	50	208	26	37.20	20	83.20
25	67	89	55	211	26.80	35.50	22	84.40
26	70	89	58	217	28	35.60	23.20	86.80
27	69	91	54	214	27.60	36.40	31.60	85.60
28	71	92	56	219	28.40	36.80	22.40	87.60

คะแนนรวม					คิดเป็นสัดส่วนคะแนน			
เลขที่	พฤติกรรม (75)	กิจกรรมกลุ่ม (100)	ทดสอบย่อย (75)	รวม (250)	พฤติกรรม (30)	กิจกรรมกลุ่ม (40)	ทดสอบย่อย(30)	รวม (100)
29	69	88	56	213	27.60	35.20	22.45	85.25
30	70	93	59	222	28	37.20	23.60	88.80
31	69	87	47	203	27.60	34.80	18.80	81.20
32	67	87	51	205	26.80	34.80	20.40	82
33	66	93	56	215	26.40	37.20	22.40	86
34	65	93	50	208	26	37.20	20	83.20
35	67	89	55	211	26.80	35.50	22	84.40
ผลรวม	2383	3315	1885	7423	953.20	1261.80	764.15	2969.35
เฉลี่ย	68.09	90.14	53.86	212.09	27.23	36.05	21.83	84.84
ร้อยละ	90.78	94.71	71.81	84.83	31.31	90.13	72.78	84.83
S.D	1.88	2.45	3.69	5.84	0.75	0.98	2.25	2.34

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม และการทดสอบย่อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 212.09 จากคะแนนเต็ม 250 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.83 และคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.20 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.67 ดังนั้นประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงมีค่าเท่ากับ 84.83/80.67

ตาราง 8 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	250	212.09	5.84	84.83
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	24.20	1.91	80.67

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1 / E_2) เท่ากับ 84.83/80.67

จากตาราง 8 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 84.83 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 80.67 ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA จึงมีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 84.86/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของ คะแนนก่อนเรียน	ผลรวมของ คะแนนหลังเรียน	ค่าดัชนี ประสิทธิผล(E.I.)
35	30	448	847	0.66

จากตาราง 9 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีค่าเท่ากับ 0.66 หรือคิดเป็นร้อยละ 66

ตอนที่ 3 หาความพึงพอใจในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA จำนวน 35 คน ปรากฏ ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่สามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.18	0.88	มาก
2. ข้าพเจ้าพึงพอใจในเนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่ายช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.48	0.67	มาก
3. ข้าพเจ้าพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการสรุปเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น	4.55	0.51	มาก
4. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่สามารถใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์เชื่อมโยงลักษณะทางภูมิศาสตร์อื่นๆได้	4.36	0.60	มาก
5. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่ได้เรียนรู้แบบกลุ่มช่วยฝึกทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น	4.52	0.67	มากที่สุด
6. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.27	0.72	มาก
7. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้ในกิจกรรมกลุ่ม	4.09	0.77	มากที่สุด
8. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการเขียนแผนผังความคิดสรุปความรู้หลังเรียน	4.36	0.55	มาก
9. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่มีการใช้โปรแกรมนำเสนอประกอบการสอน	4.58	0.61	มากที่สุด
10. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่มีการใช้แผนที่และภาพทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.33	0.65	มาก
11. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่มีเอกสารประกอบการสอน	4.45	0.51	มาก
12. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่มีใบงานสำหรับทบทวนความรู้	4.30	0.47	มาก
13. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่รู้ความสามารถของตนเองจากผลการสอบย่อยวัดความรู้หลังเรียน	4.55	0.51	มากที่สุด
14. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่มีการประเมินผลทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	4.45	0.56	มาก
15. ข้าพเจ้าพึงพอใจที่รู้ความสามารถของตนเองจากผลการสอบวัดความรู้หลังเรียน	4.42	0.42	มาก
รวม	4.39	0.16	มาก

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนที่ได้เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09-4.58$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 9 นักเรียนพึงพอใจที่มีการใช้โปรแกรมนำเสนอ ประกอบการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 7 ได้แลกเปลี่ยนความรู้ในกิจกรรมกลุ่ม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่ม
ร่วมมือแบบ
STAD ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา และสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA

2. สรุปผล

การพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA สรุปผล
ได้ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการ

เรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ

CIPPA มีประสิทธิภาพ 84.83/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.66 หรือคิดเป็นร้อยละ 66

3. นักเรียนที่เรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีความ

พึงพอใจโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.09-4.58)

3. อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อธิบายผลการวิจัย การพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.83/80.67 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนในแต่ละแผนการเรียนรู้จำนวน 5 แผน คิดเป็นร้อยละ 84.83และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.67 แสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน วิธีการ ทฤษฎี เทคนิค วิธีการเขียน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ CIPPA ดำเนินการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา เพื่อให้ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียน และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้ผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา จุดประสงค์ การใช้ภาษา ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIPPA มีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทุกคน นอกจากนี้ ยังฝึกความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขจึงทำให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ กิตติศักดิ์ พงษ์ไทยสงค์ (2558 : 82-88) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของ

ชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีประสิทธิภาพ 85.62/82.83 สอดคล้องกับ ศิวภรณ์ พันธุ์เพ็ง (2555 : 62-65) การพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ทวีปยุโรป ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ทวีปยุโรป ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA สอดคล้องกับ

ประภาพร จันทร์เสน (2556 :113) ได้ทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA และแบบปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.31/86.75 สอดคล้องกับ

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระ

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.52 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 52 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียน รวมถึงการวัดผลและประเมินผลเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้สร้างผลงานด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความภาคภูมิใจในผลงานที่ทำจึงทำให้ประสิทธิผลของนักเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ

(กิตติศักดิ์ พงษ์ไทยสงค์ 2558 : 68-71) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผล ของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เท่ากับ 0.6942 นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 69.42 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนอย่างน้อย 52.52% สำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับ

ศิวภรณ์ พันธุ์เพ็ง(2555 : 81-94) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ทวีปยุโรป ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7400 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.00หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 74 และสอดคล้องกับประภาพร จันทร์เสน (2556 : 113) ได้ศึกษาค้นคว้า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA และแบบปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6620 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.20 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 66.20

3. นักเรียนที่เรียน เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA มีความ

พึงพอใจโดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09-4.58$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน จากกิจกรรมที่หลากหลาย มีการคิด การวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการให้โอกาสได้แสดงออก ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงาน พร้อมทั้งยังมีสื่ออุปกรณ์ ในการเชื่อมโยงจิตใจ

ของผู้เรียนให้สนใจเรียนอย่างมากและจากการทำงานกลุ่มนักเรียนมีผลงานที่น่าภาคภูมิใจซึ่งได้ จากการทำงานของตนเองและกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้า ของ กิตติศักดิ์ พงษ์ไทยสงค์

(2558 : 82-88) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การใช้แผนที่ประกอบลักษณะ ทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือ แบบ CIPPA โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4.39

4. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 คุณครูต้องทำความเข้าใจรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ และเอกสาร เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนของนักเรียนต้องปฐมนิเทศให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจขั้นต้นก่อนการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องและไม่เกิดปัญหา

1.2 การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือ แบบ CIPPA เป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวของนักเรียนเอง ร่วมกันคิดร่วมกันทำงานและแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ครูควรฝึกให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำงานด้วยตนเอง และฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกให้เต็มศักยภาพของนักเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความสามารถของตน และนำประสบการณ์ที่เคยพบมาเชื่อมโยงความรู้ ในด้านต่างๆได้ตามความถนัดของนักเรียน และครูควรให้แรงเสริมกับนักเรียนให้มากขึ้น

1.3 ควรมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น ห้องเรียนไม่คับแคบจนเกินไป มีการศึกษานอกสถานที่ เก็บข้อมูล นอกห้องเรียน การจัดกลุ่มนักเรียนไม่ควรเกิน 5 คน ถ้าเกิน 5 คน จะมีคนว่างที่ไม่ได้ทำงานจะ ทำให้เกิดความวุ่นวายภายในกลุ่ม รูปแบบการนำเสนอผลงานถ้าเป็นผลงานชนิดเดียวกันหาก ทุกคนจะต้องนำเสนอควรจัดรูปแบบให้เหมาะสม

1.4 หากจะใช้การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มจำนวนมากกว่า 8 กลุ่ม ควรมีครูผู้ช่วย

1.5 คุณครูผู้สอนควรจะแน่ใจว่านักเรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้นเพียงใด ถ้าหากพบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะในด้านการทำงานกลุ่ม ครูผู้สอนควรมีการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มก่อน เนื่องจากกระบวนการกลุ่มมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มร่วมมือ แบบ CIPPA

1.6 ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมโดยคอยกระตุ้นและให้การเสริมแรงตลอดจนให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างการเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA กับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แบบอื่น ๆ

2.2 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIPPA เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 5 และระดับอื่น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. คู่มือการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.
- กิตติศักดิ์ พงไทยสงค์. ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการใช้แผนที่ประกอบลักษณะทางกายภาพของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554
- กิติมา ปรีดีดิolk. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2549.
- จันทร์ตา ต้นติพงสานุรักษ์. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning). วิชาการ 3(12) ; ธันวาคม, 2543.
- ชนาธิป พรกุล. การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิชาการ. 4(9) : 2-7 ; กันยายน, 2544.
- ชาลิต ชูกำแพง. การวิจัยหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ชัยรงค์ พรหมวงศ์. การประเมินผลสื่อประสม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537
- ชาติรี เกิดธรรม. เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์, 2545
- ถวิล ธาราโรจน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรภาพิพัฒนา, 2536.
- ทิตนา เขมมณี. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2553.
- นิสารัตน์ ศิลปะเดช. เอกสารประกอบการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- . การวิจัยสำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. การวัดและการประเมินผลการศึกษา. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์, 2558.
- . พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาสารคาม : ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : บริษัทบุ๊คพอยท์ จำกัด, 2545.
- ประภาพร จันทร์เสน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ระหว่างการ